

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaalian koulutusohjelma
Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö
2013

Riikka Niemi, Sanna Vaihinen

ISÄT JA LAPSET YHDESSÄ

– Isä-lapsi-toiminnan kehittäminen
Suikkilanseudun päivähoitoyksikössä

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Lapsi-, nuoriso- ja perhetyön koulutusohjelma

11.11.2013 | 52 + 25

Heli Virjonen

Riikka Niemi, Sanna Vaihinen

ISÄT JA LAPSET YHDESSÄ - ISÄ-LAPSI-TOIMINNAN KEHITTÄMINEN SUIKKILANSEUDUN PÄIVÄHOITOYKSIKÖSSÄ

Kehittämishankkeen aiheena oli isä-lapsi-toiminnan kehittäminen Suikkilanseudun päivähoitoyksikössä, joka on yksi Turun kaupungin päiväkodeista. Päivähoitoyksikkö palvelee noin sataa lasta ja seitsemääkymmentä perhettä. Isä-lapsi-toimintaa järjestettiin kahdessa päiväkodin ryhmässä. Toimijoina hankkeessa olivat hankkeen tekijät, päiväkodin johtaja ja harjoitteluohjaajat. Kohderyhmänä olivat päiväkodin lapset ja heidän isänsä.

Kehittämistyön tavoitteena oli lisätä välillisesti isien ja lasten vuorovaikutusta ja isien osallistumista lastensa päivähoitoon. Kehittämistehtävänä oli neljän toimintailtapäivän järjestäminen isille ja lapsille ja isä-lapsi-toiminnan oppaan koostaminen päiväkodin henkilökunnalle. Opinnäytetyöraportissa arvioidaan toimintailtapäivien onnistuneisuutta ja opasvihon käytettävyyttä.

Ajatus isä-lapsi-toiminnan järjestämisestä lähti yhteisestä kiinnostuksesta isien asemaan lastensa päivähoitossa. Päiväkotimaailma on hyvin naisvaltainen ja käsityksemme mukaan isien ei ole yhtä helppo osallistua lastensa päiväkotimaailmaan kuin äitien. Pyrkimyksenä oli isä-lapsi-toiminnan välityksellä madaltaa isien kynnystä lähteä mukaan lastensa päivähoiton arkeen. Henkilökuntaa tuettiin isien mukaan ottamisessa päivähoitoon isä-lapsi-toiminnan oppaan avulla.

Toimintailtapäivissä kokeiltiin aivoriihen ja dialogisen kehityskeskustelun avulla saatuja toimintaideoita ja niitä muokattiin palautteen ja arvioinnin mukaan opasvihkoa varten. Isien palautteiden perusteella ja toimijoiden kokemuksen mukaan isät ja lapset viihtyivät yhdessä toimintailtapäivissä. Toiminnan välityksellä edistettiin isien ja lasten vuorovaikutusta. Samoin isien osallistumista lastensa päivähoitoon edistettiin yhteisten toimintailtapäivien kautta, sillä toimintoihin osallistuminen teki päiväkodista heille tutumman. Toimintaan osallistuneet isät ja lapset olivat kaikki sitä mieltä, että he voisivat osallistua isä-lapsi-toimintaan uudestaan.

ASIASANAT:

Isä-lapsi-toiminta, isyys, kasvatuskumppanuus, kiintymyssuhde, opas, päivähoito, päiväkotitoiminta, varhaiskasvatus, vuorovaikutus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Social Studies | Child, youth and family work

2013 | 52 + 25

Heli Virjonen

Riikka Niemi, Sanna Vaihinien

FATHER AND CHILD TOGETHER – DEVELOPING FATHER-AND-CHILD ACTIVITY IN SUIKKILA'S DAYCARE CENTER

The subject of this practice-based thesis was to develop father-and-child activity in Suikkila's daycare center, which is one of the daycare centers of the city of Turku. This daycare center serves about hundred children and seventy families. Father-and-child activity was arranged in two daycare classes. The actors of this project were the authors of this thesis, the head of the daycare center and the practice mentors. The target group was the daycare's children and their fathers.

The objective of this development project was to indirectly increase the interaction of fathers and children and increase the fathers' participation in their child's daycare. The development task of this project was to organize four activity-based sessions for fathers and children and to assemble a guidebook for father-and-child activities for the daycare center's staff. In the report of this thesis the successfulness of the sessions and the usefulness of the guidebook were evaluated.

The thought about organizing father-and-child activity started from our common interest in the fathers' position in their child's daycare. The daycare setting is very female-dominated and by our beliefs it is not as easy for fathers to take part in their child's daycare. The intention was to lower the boundaries for fathers to participate in their child's everyday daycare by arranging activities for them. The staff was supported with including the fathers with the father-and-child activity's guidebook.

The activities for the guidebook were tested in the father-and-child sessions and were modified according to feedback. In the feedback the fathers and children told that they had a good time during the activities. The interaction of fathers and children were promoted with the activities. Also the fathers' participation to daycare was aided, because participating in the activities made the daycare center more familiar to them. All of the participants thought that they would attend to father-and-child activity sessions again.

KEYWORDS:

Attachment, daycare, daycare center, early childhood education, father-and-child activity, guidebook, interaction, paternity, partnership with parents

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	7
1 JOHDANTO	8
2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT	10
2.1 Taustat ja tarve	10
2.2 Kehittämishankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät	11
2.3 Toimintaympäristö, toimijat ja kohderyhmä	11
2.4 Tuotoksena isä-lapsi-toimintailtapäivät ja Isä-lapsi-toiminnan opas	12
2.5 Toiminnallinen opinnäytetyö	12
3 VARHAISKASVATUS PÄIVÄKODISSA	14
3.1 Mitä varhaiskasvatus on?	14
3.2 Varhaiskasvatuksen tavoitteet	14
3.3 Päivähoito Suomessa	15
3.4 Yhteistyö päiväkodin ja perheen välillä	15
3.5 Kasvatuskumppanuus	16
4 ISYYS	18
4.1 Isyys käsitteenä	18
4.2 Isyyden eri mallit	19
4.3 Isän merkitys ja rooli lapsen elämässä	20
4.4 Isyyden muutos menneestä nykyaikaan	21
5 ISÄN JA LAPSEN VÄLINEN KIINTYMYSSUHDE JA VUOROVAIKUTUS	22
5.1 Vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle	22
5.2 Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle	22
5.3 Kiintymyssuhteen merkitys lapsen elämälle	23
5.4 Isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde	24
5.5 Kiintymyssuhdemallit	25
6 ISÄ-LAPSI-TOIMINTA	28
6.1 Isä-lapsi-toiminnan tavoitteet	28
6.2 Isä-lapsi-toiminta yleisesti Suomessa	28
6.3 Isä-lapsi-toiminta Turun lähialueella syksyllä 2013	29

7 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS	31
7.1 Kehittämishankkeen aikataulu	31
7.2 Kehittämishankkeen etenemisvaiheet	33
7.3 Toimintailtapäivien ja ideavihon toteutuminen	35
8 AINEISTOT JA MATERIAALIT	38
8.1 Aineistojen tuottaminen ja hyödyntäminen	38
8.2 Kehittämismenetelmät	39
8.3 Tiedonhakumenetelmät	40
8.4 Dokumentointi	40
8.5 Kyselylomakkeiden ja palautteiden tulosten analysointi	41
9 ARVIOINTI JA YHTEENVETO	44
9.1 Kehittämishankkeen prosessiarviointi	44
9.2 Tuotoksen arviointi	45
9.3 Eettinen arviointi	47
9.4 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys, levittäminen ja kehittämissuhteet	48
9.5 Oman oppimisen ja kehittymisen arviointi	49
9.6 Ammatillinen arviointi	50
LÄHTEET	51

LIITTEET

- Liite 1. Isä-lapsi-toiminnan opas
- Liite 2. Kyselylomake
- Liite 3. Kutsu isä-lapsi-toimintailtapäivään
- Liite 4. Tapahtumien palautelomake
- Liite 5. Muistio esimerkkinä

KUVAT

Kuva 1. Isien ja lasten jalkapallopelejä	34
Kuva 2. Kurrekoulun opettaja antaa lapselle kultaisen kävyn	36
Kuva 3. Suosituin toimintailtapäivien leikki oli pyykkipoikajuoksu.	42

KUVIOT

Kuvio 1. Kehittämishankkeen kuvaus	32
------------------------------------	----

KÄYTETYT LYHENTEET

MLL	Mannerheimin Lastensuojeluliitto (www.mll.fi).
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (www.thl.fi).
NMKY	Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (www.ymca.fi).

1 JOHDANTO

Aloitimme opinnäytetyön tekemisen tammikuussa 2013 valitsemalla aiheen. Teimme toiminnallisen opinnäytetyömme Suikkilanseudun päivähoitoyksikköön kevään ja syksyn 2013 aikana. Päiväkoti sijaitsee Turun Suikkilassa ja asiakaina on noin sata lasta ja 70 perhettä. Opinnäytetyömme asiakasryhmänä olivat päiväkodin lapset ja heidän isänsä. Kehittämishankkeemme toimijoina olimme me opinnäytetyön tekijät, päiväkodin johtaja ja harjoitteluohjaajamme. Myös päiväkodin lasten isät olivat osittain toimijoita, sillä he vaikuttivat toimintailtapäivien sisältöön vastaamalla kyselylomakkeeseemme.

Teimme molemmat suuntaavien opintojemme harjoittelun Suikkilanseudun päiväkodissa eri ryhmissä. Harjoittelumme kesti yhteensä kymmenen viikkoa ja se oli jaettu kahteen osaan, kevät- ja syyskauteen. Halusimme suorittaa opinnoissamme lastentarhanopettajan pätevyyden, joten siksi teimme opinnäytetyömme ja harjoittelumme varhaiskasvatusalueelle.

Opinnäytetyömme oli kehittämishanke, jonka aiheena oli isä-lapsi-toiminnan kehittäminen Suikkilanseudun päivähoitoyksikössä. Hanke koostui kahdesta kehittämistehtävästä: neljästä isille ja lapsille suunnatusta toimintailtapäivästä ja isä-lapsi-toiminnan opasvihosta. Kehittämishankkeemme tavoitteena olivat toimintamme välityksellä lisätä isien ja lasten vuorovaikutusta ja isien osallistumista lastensa päivähoitoon. Kehittämishankkeemme arviointialueita olivat toimintailtapäivien onnistuneisuus ja isä-lapsitoimintaoppaan käytettävyys.

Järjestimme päiväkodissa isille ja lapsille kaksi toimintailtapäivää keväällä ja kaksi syksyllä. Toimintailtapäivissä lapset ja isät saivat yhdessä osallistua erilaisiin leikkeihin ja lapsille soveltuviin toimintoihin. Koostimme päiväkodille isä-lapsi-toiminnan opasvihon, johon tuli ideoita isä-lapsi-toiminnan toteutusta varten. Teimme opasvihkoa toimintailtapäivien rinnalla ja hioimme sen loppuun toteutusten jälkeen.

Lähtökohtana meitä kiinnosti isien osallistuminen lastensa päivähoitoon. Päiväkodit ovat naisvaltaisia ja naiset osallistuvat helpommin lastensa päivähoitoon.

Isät saattavat sen vuoksi tuntea itsensä ulkopuolisiksi tullessaan lapsensa kanssa päiväkotiin. Keskustelimme erään päiväkodinjohtajan kanssa vuoden alussa isä-lapsi-toiminnan tarpeellisuudesta. Hän oli sitä mieltä, että isien huomioimiselle päivähoitossa on tilausta nykypäivänä. Halusimmekin kehittää päiväkotiin toimintaa, jonka avulla päiväkodista tulisi enemmän isät huomioiva. Isille järjestetyn toiminnan avulla he voivat tuntea itsensä olonsa luontevammaksi. Yhteinen mukava toiminta auttaa isiä tutustumaan lastensa päiväkotimaailmaan paremmin. Samalla yhteisen tekemisen avulla edistimme isien ja lasten välistä suhdetta.

Opinnäytetyöraporttimme lähtökohdissa käsittelemme kehittämishankkeemme taustoja ja tarvetta sekä kehittämistehtäviä ja tavoitteita. Kerromme myös hankkeen toimijoista ja toimintaympäristöstä sekä kehittämishankkeen tuotoksista. Tietoperustaosuutemme koostuu neljästä pääluvusta: varhaiskasvatus päiväkodissa, isyys, isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde ja vuorovaikutus sekä isä-lapsi-toiminta.

Teoriaosuuden jälkeen kerromme kehittämistyömme aikataulusta ja etenemisestä. Seuraavassa pääluvussa käsittelemme kehittämishankkeemme aineistoja ja materiaaleja. Lisäksi kerromme käyttämistämme dokumentointitavoista. Lopussa arvioimme kehittämistyömme onnistuneisuutta ja oppimisprosessiamme. Liitteenä opinnäytetyöraportissamme on isä-lapsi-toiminnan opas, kyselylomake, kutsu isä-lapsi-toimintailtapäivään, tapahtumien palautelomake ja yksi muistio.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Taustat ja tarve

Vuoden 2013 alussa aloimme miettiä opinnäytetyöllemme aihetta, joka kiinnostaisi meitä molempia. Tahdoimme tehdä toiminnallisen opinnäytetyön päiväkotiin. Kehittämishankkeemme idea lähti yhteisestä mielenkiinnostamme isien rooliin ja asemaan päiväkodissa. Päiväkodit ovat enimmäkseen naisvaltaisia työpaikkoja ja usein äidit osallistuvat lastensa päivähoitoon isiä enemmän. Pohdimme tämän voivan johtuvan moninaisista asioista, kuten siitä, miten henkilökunta vastaanottaa isät ja siitä, millaiseksi isät kokevat olonsa päiväkotiin tullessaan.

Meitä kiinnosti saada päiväkotiympäristöstä paremmin isät huomioiva. Tarkoituksena oli välillisesti edistää isiä osallistumista lastensa päivähoitopäiviin: Jos isät saataisiin osallistumaan ja tutustumaan yhteisen toiminnan kautta lastensa päiväkotiin ja toimintaan päiväkodissa, he tuntisivat helpommin olonsa tervetulleeksi mukaan lastensa päiväkotielämään. Halusimme isä-lapsi-toimintaa järjestämällä antaa kuvan, että heidätkin halutaan mukaan päiväkotiin. Isä-lapsi-toiminnan jatkamista varten kehitimme isä-lapsi-toiminnan opasvihon päiväkodin henkilökunnalle. Sen toimintaideoita hyödyntämällä he voivat helposti jatkaa yhteistyötä isien kanssa.

Joissain perheissä äiti osallistuu pääosin yksin lapsen päiväkodin järjestämään toimintaan ja huolehtii viestinnästä kodin ja päiväkodin välillä. Isä saattaa kokea olonsa ulkopuoliseksi lapsensa päivähoitoasioissa, jos hän ei tiedä mitä päiväkodissa tapahtuu. Päiväkotimaailma saattaa tuntua isästä vieraalta ja oudolta, jolloin lapsen päivähoidossa aktiivisesti mukana eläminen voi tuntua epämukavalta. Näin ollen päiväkodin henkilökunta voi vaikuttaa isien osallistumiseen ja samalla isien ja lapsen yhteisen vuorovaikutuksen laatuun järjestämällä päiväkodissa heille yhteistä toimintaa. Tätä kautta isät tutustuvat lastensa päiväkotiin ja heidän on helpompi olla osana myös lapsensa päivähoidon arkea.

Opinnäytetyöpaikkaa etsiessämme keskustelimme muutaman raisiolaisen ja turkulaisen päiväkodin johtajan kanssa isien asemasta päiväkodeissa. He olivat sitä mieltä, että opinnäytetyömme aihe oli ajankohtainen ja tarpeellinen. Näistä keskusteluista saimme vahvistuksen kehittämishankkeemme tarpeellisuudesta.

Kehittämishankkeessamme tulee esille sosionomin ammatillisen osaamisen näkökulma: perheen kanssa tehtävä työ ja arjessa mukana oleminen kuuluvat sosionomin ammattitaitoon ja ne ovat lastenhoidon ohella tärkeitä osa-alueita päiväkotityössä. Isien osallistumisen tukeminen lasten päivähoitoon ja isä-lapsitoiminnan järjestäminen ovatkin yhdenlaisia perheen kanssa tehtävän työn muotoja.

2.2 Kehittämishankkeen tavoitteet ja kehittämistehtävät

Opinnäytetyömme aiheena oli isä-lapsitoiminnan kehittäminen Suikkilanseudun päivähoitoyksikössä. Opinnäytetyömme oli kehittämishanke, jonka tavoitteina oli toimintamme välityksellä lisätä isien ja lasten vuorovaikutusta sekä isien osallistumista lastensa päivähoitoon.

Kehittämishankkeessamme oli kaksi kehittämistehtävää: neljän isille ja lapsille suunnatun toimintailtapäivän järjestäminen ja isä-lapsitoiminnan opasvihon koostaminen päiväkodin henkilökunnalle. Kehittämishankkeemme arviointialueita olivat näiden toimintailtapäivien onnistuneisuus ja isä-lapsitoimintaoppaan käytettävyys.

2.3 Toimintaympäristö, toimijat ja kohderyhmä

Kehittämishankkeemme toimintaympäristönä oli Suikkilanseudun päivähoitoyksikkö ja sen lähiympäristö. Toimijoina kehittämistyössämme olivat me kehittämishankkeen tekijät, Suikkilanseudun päivähoitoyksikön johtaja Hanna Saari ja harjoitteluohjaajamme Eliisa Kitula ja Maria Eriksson. Lisäksi toimijoina olivat osittain myös päiväkodin lasten isät ja lapset, sillä he pääsivät osallistumaan toiminnan ideointiin kyselylomakkeet täyttämällä ja palautetta antamalla.

Kohderyhmänä kehittämishankkeessamme olivat Suikkilanseudun päivähoitoyksikön isät ja lapset Tuutikkien ja Nipsujen ryhmistä.

2.4 Tuotoksena isä-lapsi-toimintailtapäivät ja Isä-lapsi-toiminnan opas

Pidimme isille ja lapsille keväällä ja syksyllä 2013 yhteensä neljä toimintailtapäivää. Tuokiot kestivät noin tunnin verran. Iltapäiviä suunniteltaessa ja järjestettäessä otimme huomioon lapsen iän ja kehitystason. Suunnittelimme tuokiot nimenomaan isille, mutta isoisä, isäpuoli tai muu lapselle tärkeä isähahmo sai vaihtoehtoisesti tulla lapsen kanssa mukaan isä-lapsi-toimintaan. Päätimme, etteivät äidit saa kuitenkaan tulla isien sijasta, sillä isät olisivat voineet sen vuoksi helpommin jättää tulematta paikalle. Tavoitteenahan oli juuri isän ja lapsen yhteinen toiminta ja heidän suhteensa tukeminen.

Suunnittelimme isä-lapsi-toiminnan oppaan (liite 1) päiväkodin henkilökunnan työvälineeksi isä-lapsi-toiminnan järjestämisessä. Vihossa on jaoteltuna eri aihealueisiin liittyviä toimintaideoita. Aihealueina ovat esimerkiksi metsäretket, liikuntaleikit, palloilu, rakentaminen, ja taidetoiminnat. Valokuvasimme järjestämiämme toimintailtapäiviä ja vanhempien luvalla käytimme näitä kuvia osana oppaan kuvitusta.

2.5 Toiminnallinen opinnäytetyö

Meille oli alusta asti selvää, että teemme toiminnallisen opinnäytetyön. Opinnäytetyöstä tuli toiminnallinen, koska halusimme tuoda konkreettisesti isä-lapsi-toiminnan mallin Suikkilanseudun päivähoitoyksikköön. Kehittäminen toimintana onkin tavoitteellista ja usein konkreettista tekemistä (Toikko & Rantanen 2009, 14). Toiminnallisella toteutustavalla halusimme luoda päiväkotiin uudenlaista isä-lapsitoimintaa. Halusimme olla itse esimerkkinä henkilökunnalla ja näyttää mallia isä-lapsi-toiminnan järjestämisessä.

Toiminnallisella opinnäytetyöllä pyritään käytännön toiminnan ohjeistamiseen, opastamiseen, toiminnan järjestämiseen tai järjeistämiseen ammatillisella ken-

tällä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9). Kehittämishankkeessamme pyrimme juuri käytännössä järjestämään isille ja lapsille yhteistä toimintaa ja ohjeistamaan oppaan kautta henkilökuntaa toiminnan järjestämisessä.

Toiminnallisessa työssä etsitään uutta toiminnan muotoa, ja sen näkökulma on tulkitseva ja arvioiva (Salonen 2013, 40). Kehittämishankkeemme tarkoitus oli saada aikaan toimiva isä-lapsi-toimintavihko, jota käytetään Suikkilanseudun päivähoitoyksikössä. Arvioimme toiminnan onnistumista palautteiden ja omien arvioiden perusteella. Tämän jälkeen pystyimme luomaan lopullisen isä-lapsi-toiminnan oppaan.

Teimme opinnäytetyömme spiraalimallin mukaan, jolloin työmme eteni ikään kuin prosessina eteenpäin monien kehien mukaan. Työstettyämme yhden kehän, johon kuului perustelut, organisointi, toteutus ja arviointi, etenimme seuraavaan kehään, jossa toistuu samat osuudet. Olennaista oli, että arvioimme tuotosta yhä uudelleen eri vaiheiden jälkeen ja tuotos muokkautui näiden kehien myötä kunnes prosessin jälkeen oli valmis. (Toikko & Rantanen 2009, 67.) Teimme toimintailtapäiviä ja toimintavihkoa spiraalimallin mukaan: Kehittelemme vihkoon toimintaideoita isille ja lapsille koko prosessin ajan ja testasimme niitä toimintailtapäivissämme. Iltapäivien aikana saimme palautetta toiminnoista ja pystyimme muokkaamaan näiden jälkeen toimintoja parempaan suuntaan. Näin prosessi kulki spiraalin tavoin.

3 VARHAISKASVATUS PÄIVÄKODISSA

3.1 Mitä varhaiskasvatus on?

Suomessa yhteiskunnan tarjoama varhaiskasvatus muodostuu hoidosta, kasvatuksesta ja opetuksesta. Sen perustana on kokonaisvaltainen kuva lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta. Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat perusopetus-, esiopetus- sekä varhaiskasvatuspalveluita käyttävät oppivelvollisuusikäiset lapset (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9).

Varhaiskasvatuspalvelut koostuvat kunnallisesta tai yksityisestä päivähoidosta ja esiopetuksesta sekä muusta varhaiskasvatustoiminnasta, kuten esimerkiksi erilaisista kerhoista. Päivähoito on varhaiskasvatuksen yleisin toimintamuoto Suomessa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 10.) Varhaiskasvatuspalveluiden tuottajia Suomessa ovat kunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat ja seurakunnat (Heikkilä ym. 2007, 11).

3.2 Varhaiskasvatuksen tavoitteet

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on lapsen terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. Siinä korostuu lapsen omaehtoinen leikki. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2002, 9.) Varhaiskasvatuksen ensisijainen tavoite on kuitenkin lapsen kokonaisvaltaisten hyvinvoinnin edistäminen. Sen edistämiseksi lapsen perustarpeista huolehditaan ja hänen terveydestään ja toimintakyvystään pidetään huolta. Lapselle annetaan arvostuksen ja hyväksymisen kokemuksia. Hän tulee kuulluksi ja nähdyksi ja hänen itsetuntoaan vahvistetaan. (Heikkilä ym. 2007, 15.)

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on myös antaa lapselle mahdollisuus oppia sosiaalisia taitoja. Hänelle mahdollistetaan pysyvien ja turvallisten ihmissuhteiden luominen, mikä edistää lapsen hyvinvointia. Lapsen suhdetta vanhempiinsa, kasvattajiin ja muihin lapsiin tuetaan, ja hänelle tarjotaan kokemus vertaisryhmään kuulumisesta. (Heikkilä ym. 2007, 15.)

3.3 Päivähoito Suomessa

Suomessa kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on subjektiivinen oikeus kunnan järjestämään päivähoitoon vanhempainrahakauden päätyttyä. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsella on ennen oppivelvollisuutta oikeus päivähoitoon perheen tilanteesta riippumatta. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.) Lasten päivähoitoa järjestetään päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Hoidosta peritään maksu, joka määräytyy perheen taloudellisen tilanteen, perheen koon ja lapsen hoitoajan mukaan. (Ikola-Norrbacka 2004, 23.)

Päivähoidon tavoitteena on tukea perheitä lastenkasvatustehtävässä ja edistää yhdessä perheiden kanssa lapsen persoonallisuuden kehitystä. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.) Alasuutarin (2003, 68-69) mukaan päivähoiton tehtäviin kuuluu vanhempien työssäkäynnin mahdollistaminen, lapsenkasvatuksellinen ja opetuksellinen tehtävä ja yhteiskunnallisena tukijärjestelmänä oleminen.

3.4 Yhteistyö päiväkodin ja perheen välillä

Yhteiskunnan varhaiskasvatuspalveluiden tarkoituksena on tukea lapsen kotikasvatusta (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2002, 9). Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten tulee olla kiinteästi yhteistyössä, jotta yhteinen kasvatustehtävä muodostuu lapsen kannalta hyväksi kokonaisuudeksi (Heikkilä ym. 2007, 11).

Alasuutarin (2003, 166 - 168) mukaan vanhempien mielestä päivähoito vaikuttaa perheen ja kodin ohella merkittävästi lapsen elämään. Päivähoitossa vanhempien ja kasvattajien välisen yhteistyön tulee olla ensisijaisesti lapsikeskeistä. Kasvattajien asiantuntijuus rajataan täten koskemaan ensisijaisesti lasta. Vanhempien näkemyksen mukaan perheeseen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset puolestaan ovat heidän yksityisasiaitaan. Vanhemmat ovat siis oman perheensä ja vanhemmuutensa asiantuntijoita. Vanhempien ja päivähoiton

kasvattajien välisen yhteistyön toteutumiseksi onkin tärkeää tietämisen jakautuminen molempien tahojen kesken. (Alasuutari 2003, 166 - 168.)

Vanhempien ja päiväkodin välillä voi olla monenlaisia yhteistyömuotoja. Mahdollisia yhteistyömuotoja ovat muun muassa lapsen asioihin liittyvä yhteistyö, päiväkodin toimintojen tukeminen ja erilaiset aktiviteetit itse vanhempien kanssa. (Lindon 2005, 644 - 648.)

Lapsen asioihin liittyvää yhteistyötä voivat olla esimerkiksi lapsen päiväkotipäivään osallistuminen, keskustelut lapsen asioista päiväkodin henkilökunnan kanssa tai lapsen oppimisen tukeminen kotona. Päiväkodin toimintojen tukemiseen voi kuulua muun muassa talkootoimintaa, avustamista retkillä tai erilaisissa projekteissa ja tapahtumien organisointi tai siinä auttaminen. Aktiviteettejä vanhempien kanssa voivat puolestaan olla esimerkiksi yhteiset tapaamiset vanhemmille tai vanhempainyhdistyksen toiminta. (Lindon 2005, 644 - 648.)

3.5 Kasvatuskumppanuus

Yhteistyötä perheen ja päiväkodin välillä on viime vuosina alettu kutsua kasvatuskumppanuudeksi. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa päiväkodin työntekijän ja vanhemman välistä vastavuoroista vuorovaikutusta. Pyrkimyksenä on lapsen kasvatustehtävän jakaminen kumppaneina yhdessä kodin ja päiväkodin välillä. Tarkoituksena kasvatuskumppanuudessa on jakaa ja reflektoida mahdollisimman avoimesti ajatuksia lapsen kehityksestä, hoidosta ja kasvatuksesta. Kasvatuskumppanuudessa korostetaan vanhemmuutta ja pyritään tukemaan sitä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 133.)

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan tietoista sitoutumista lapsen hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Vanhemmat ja työntekijät kantavat yhdessä vastuuta lapsen kehityksestä ja kasvusta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa tavoitteena on kasvatuskumppanuuden edistäminen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2013.)

Kasvatuskumppanuus perustuu molemminpuoliseen dialogiin, kunnioitukseen, kuuntelemiseen ja kuulluksi tulemiseen. Kasvatuskumppanuuden keinoja sovelletaan jokaisen perheen tarpeiden mukaan. Yhteistyö kasvatuskumppanuudessa tarkoittaa kasvatustilanteiden lisäksi päivittäisiä keskusteluja ja kohtaamisia. Vanhemmille on tärkeä kuulla lapsensa päivän tapahtumista. (Kari-
koski, H. & Tiilikka, A. 2013, 85.)

4 ISYYS

4.1 Isyys käsitteenä

Isyyden määrittely nyky-aikana ei ole aivan yksinkertainen. Lapsi voi esimerkiksi asua äidin ja isäpuolen kanssa ja tuntea isäpuolen läheisemmäksi kuin biologisen isän. Voiko lapsi siis kutsua isäpuolta isäkseen? Pohdintaa herättää myös samaa sukupuolta olevien parien lasten isät. Voiko lapsi kutsua toista naista isäkseen ja toista äidikseen. Jouko Huttunen mukaan isä voi olla mies, joka on läheisessä suhteessa lapseen, mutta ei ole synnyttänyt lasta. (Huttunen 2001, 57.)

Avioerojen ja hedelmöityshoitojen ja lasten kodin ulkopuolisten sijoitusten lisääntyessä lapsen isän määrittely ei ole niin yksiselitteistä kuin ennen. Isyyttä määritelläänkin eri näkökulmista. Mies voi olla lapselle biologinen isä, sosiaalinen isä, psykologinen isä ja juridinen isä. Yksi mies voi täyttää nämä kaikki näkökulmat lapsensa kanssa, mutta on mahdollista, että esimerkiksi lapsen biologinen isä ja sosiaalinen isä on eri mies. (Huttunen 2001, 58.)

Biologinen isä on lapsen hedelmöittäjä, heillä on siis samat perintögeenit. Isän perimä vaikuttaa lapsen elämään geenien kautta, vaikkei lapsi olisikaan koskaan biologisen isän kanssa tekemisissä. Biologinen isyys on ollut tähän päivään asti valta-asemassa. Arjessa puhutaankin oikeasta isästä tai omasta lapsesta. Oletetaan, että isä voi olla vasta, kun lapsi on biologisesti samaa verta. (Huttunen 2001, 58–60.)

Juridisella isällä on lain mukaan velvollisuuksia ja oikeuksia lastaan kohtaan. Huoltajuus, vanhemmuus ja elatusvelvollisuus kuuluvat isän saamiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Isäksi tulee juridisesti, jos lapsi syntyy avioliitossa. Tällöin oletetaan lapsen olevan aviomiehen biologinen lapsi ja tällöin mies on myös juridinen isä. Isä voi olla myös juridisesti, jos tunnustaa tai vahvistaa isyyden lapseen. Adoptiossa mies tulee lapsen juridiseksi isäksi, jolloin lapsi kuuluu ottovanhempien sukuun. Aikanaan lapsi tulee perimään juridisen isänsä. (Huttunen 2001, 60–62.)

Sosiaalinen isä asuu yhdessä lapsen kanssa ja hoitaa lasta. Hän on lapsen arjessa mukana ja elää lapsen kanssa niin kuin olisi lapsen biologinen isä. Usein juridinen isä ja sosiaalinen isä ovat sama henkilö. Lapsen kanssa aikaa viettävä äidin mieskaveri tai perhetuttava voi olla lapsen sosiaalinen isä, joka jakaa omaa aikaansa lapsen kanssa. Tämä sosiaalinen isä voi olla lapselle hyvin tärkeä, jos lapsella ei esimerkiksi ole juridista tai biologista isää. (Huttunen 2001, 62–63.)

Psykologisen isän puoli on hankalimmin saavutettava isyyden muoto. Lapsella on psykologiseen isäänsä emotionaalinen suhde ja kiintymispohja. Tärkeää psykologisen isän kannalta on, että lapsi pitää isää merkityksellisenä ja hakee hänestä turvaa. Jos isä tuntee tarvetta suojella ja hoivata lasta sekä tukea hänen kehitystään, isä on saavuttanut psykologisen isän tason. Tärkeää on, että kummatkin haluavat jakaa arjen ilot ja surut yhdessä ja saavat elämäänsä merkitystä. (Huttunen 2001, 64.)

4.2 Isyyden eri mallit

Isyys ja sen muuttuminen kiinnostavat nykytutkijoita kovasti. Isyyden muuttuminen herättää kysymyksiä siitä, miten nykyiset eroavat entisajan isistä ja onko miesten maskuliinisuus vähentynyt historian saatossa. Isyyskeskusteluissa isien tapaa toimia lasten kanssa verrataan äitiyteen, mikä on luonnollista, sillä naiset usein kantavat päävastuun lastenhoidosta. (Vuori 2004, 30–31.)

Jaana Vuori on määritellyt isyyden neljä eri mallia, jotka vertaavat isän ja äidin toimintatapoja. Malleissa isää määritellään hoivaaviksi, tasa-arvoiseksi, maskuliiniseksi ja valintoja tekeviksi isiksi. Mallit voivat olla rinnakkaisia ja päällekkäisiä, ne eivät siis sulje toisiaan pois. Hoivaava isä haluaa muodostaa hyvän ja turvallisen suhteen lapsiinsa ja tasa-arvoinen isä taas pyrkii jakamaan lastenhoidon ja perheen tehtävät äidin kanssa tasan. Nämä kummatkin mallit edustavat isän ja äidin tasa-arvoa, jossa kummatkin ottavat vanhempina saman verran vastuuta. (Vuori 2004, 31.)

Sen sijaan maskuliininen ja omia valintoja tekevä isämalli edustavat erilaista näkökulmaa kuin hoivaava ja tasa-arvoinen isä. Maskuliininen isä ottaa vastuuta lasten hoidon sijaan yhteiskunnallisesta puolesta. Tässä mallissa nähdään, että isän ja äidin toimintatavat eroavat toisistaan juuri sukupuolen takia. Äidin vastuulla on hoitaa lapsia enemmän silloin kun nämä ovat pieniä. Valintoja tekevä isä taas elää omien taitojen ja kykyjen varassa ja elää niiden mukaan, jolloin äiti joutuu vastaamaan perheen lasten kasvattamisesta suurelta osalta yksikseen. (Vuori 2004, 31.)

4.3 Isän merkitys ja rooli lapsen elämässä

Tutkimusten mukaan isä vähentää aggressioita lapsen elämästä. Turvallisen isän tai miehen mallin puuttuminen lisää lasten käytösongelmien riskiä murrosiässä. Tutkimuksissa on selvitetty, että varhainen myönteinen isäsuhde auttaa pientä lasta luomaan hyviä sisäisiä keinoja aggressioiden hallinnassa. Turvallisen isän läsnäolo tytön elämässä vähentää tutkimusten mukaan lapsen psyykkisiä ongelmia. Pojilla isä taas isän myötävaikutus vähentää murrosiässä rikollisuutta. (Sinkkonen 2011, 119, 122.)

Isällä on suuri merkitys lapsen kognitiiviseen kehitykseen, sillä isä on usein se henkilö joka touhuaa lapsen kanssa ja antaa hänelle uusia virikkeitä elämässä. Isän ja lapsen yhteinen tekeminen kehittääkin lapsen ongelmanratkaisutaitoja ja älykkyyttä. Blanchard ja Biller ovat jo 70-luvulla havainneet, että isättömät neljävuotiaat pojat olivat kognitiivisilta taidoiltaan muita heikompia. (Sinkkonen 2011, 122.)

Miehisyyden mallin ei välttämättä tarvitse olla oma biologinen isä. Riittää jos lapsella on sensitiivinen isähahmo elämässään. Korvaavana miehenä voi esimerkiksi olla isäpuoli, setä tai isoisä joka korvaa isän omalla hyvällä esimerkillään. Sanotaan kuitenkin, että korvaava isän malli ei voi antaa lapselle kuitenkaan syvimpiä isän ja lapsen kiintymyssuhteen tasoja. Toimiva isäsuhde on siis hyvin ainutlaatuinen osa lapsen kehitystä. (Sinkkonen 2011, 122.)

4.4 Isyyden muutos menneestä nykyaikaan

Nykyään isätkin osallistuvat lasten kasvatukseen ja hoivaamiseen aivan eri tavalla kuin ennen. Vanhemmuudesta puhuttaessa on yleensä puhuttu vain äitiydestä ja isyys on jäänyt puheenvuoroissa pois lähes kokonaan. Nykyään isyyttä ja sen merkitystä lapsen elämään osataan yhteiskunnallisesti arvostaa, sillä sitä on saatu tutkimuksissa enemmän uutta tietoa. Viime vuosikymmenen loppua ja 2000-luvun alkua voidaan kutsua isyyden ajaksi, sillä isät on nostettu varsinkin tasa-arvon puolesta esiin. (Aalto 2012, 17.)

Isyys on kokenut 1900-luvulla suuren muutoksen. Tämä alkoi 1960-luvulla, kun puheet kääntyivät naisten tasa-arvoon, jota lähdettiin etsimään miesten osallistuvammasta asenteesta perhe-elämään. Näin mahdollistettiin esimerkiksi naisten työssäkäyntiä. 1980-luvulla taas perheiden parissa työskentelevät kiinnostuivat isistä entisestään. Alettiin puhua uudesta isyydestä, jossa isä haluaa tietoisesti olla lapsen elämässä mukana ja tukea lapsen kehitystä. (Aalto 2012, 17; Alasuutari 2003, 21.)

Vuosituhanneen loppuun mennessä asiantuntijat puhuivat jaetusta vanhemmuudesta ja miesten osallisuuden lisäämisestä perhe-elämässä. Tämä näkyi niin perheasiantuntijoiden kuin perhepolitiikankin puolella. Isiä kehoitettiin nauttimaan isyydestä ja lapsestaan. Äitejä taas kannustettiin houkuttelemaan puolisojaan isyyden osallistuvaan isyyteen. (Aalto 2012, 17; Alasuutari 2003, 21.)

2000-luvulla isät halutaan yhä enemmän mukaan perheen elämään ja lasten hyvinvoinnin takaamiseen. Isyyttä yritetään tukea vahvasti perhepoliittisin keinoin. Hallitus kaavailee tällä hetkellä kotihoidontuen muutosta, joka mahdollistaisi kummankin vanhemman osallistamisen lapsen hoitoon kotona. Peruspalveluministeri Susanna Huovisen mukaan vanhempien lastenhoitoa pitäisi pysyä jakamaan tasa-arvoisemmin vanhempien kesken. Tähän hallitus ehdottaa kotihoidontuen jakamista vanhempien kesken. Näin kummatkin saisivat olla kotona puolet kotihoidontukiajasta. Hallitus toivoo, että tuen muutoksella suurempi osa isistä jäisi lapsensa kanssa kotiin kotihoidontukiajaksi. (Maaseudun tulevaisuus 2013.)

5 ISÄN JA LAPSEN VÄLINEN KIINTYMYSSUHDE JA VUOROVAIKUTUS

5.1 Vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle

Lapsi kehittyy omaksi persoonakseen nimenomaan vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin, etenkin vanhempiinsa. Vuorovaikutuksessa vanhempiinsa lapsi oppii miten häntä kohdellaan ja miten hän kohtelee muita. Vanhemman tapa kohdella lastaan siirtyy lapsen tavaksi kohdella ja arvostaa itsensä ja vielä lopulta lapsen tavaksi kohdella muita lähimmäisiään. (Kanninen & Sigfrids 2012, 27- 28.) Myös vanhempien keskinäinen tapa puhua toisilleen antaa lapselle mallia vuorovaikutukseen (Kemppinen & Rouvinen-Kemppinen 2004,107).

Vuorovaikutus muokkaa lapsen aivoja ja aivosoluja, joten ei ole yhdentekevää millaisessa vuorovaikutuksessa lapsi elää. Lapsi oppii ensimmäisten vuosiansa aikana, millainen tunneilmapiiri hänelle tärkeissä suhteissa on. Vuorovaikutussuhteissa lapsi muodostaa itsestään käsityksen pohtimalla millainen hän itse on, millaisia ovat ihmissuhteet ja mistä hän voi hakea lämpöä ja turvaa. Näiden pohjalta hän suhtautuu muihin ihmisiin ja suhteisiin. (Kanninen & Sigfrids 2012, 28.)

Lapsen kehitykselle on tärkeää, että aikuinen on vuorovaikutustilanteissa emotionaalisesti läsnä. Näin aikuinen luo pohjaa lapsen turvalliselle kiintymyssuhteelle. Aikuisen on oltava sensitiivinen eli hän osaa reagoida lapsen viesteihin tunteella ja ymmärtää hänen tarpeensa. Sensitiivisesti reagoiva aikuinen antaa lapselle myös kannustavaa ja positiivista palautetta. Hän on myös aidosti kiinnostunut lapsen asioista. (Kanninen & Sigfrids 2012, 91–92.)

5.2 Varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle

Nykyään puhutaan paljon varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä lapsen tulevaisuuteen. Se luo pohjan vanhemman ja lapsen suhteeseen ja vaikuttaa

lapsen kehitykseen ja kiintymyssuhteisiin. Varhainen vuorovaikutus on lapsen ja vanhemman arjessa puuhailua, yhteistä elämistä ja tekemistä lapsen ensimmäisten vuosien ajan. (MLL 2013a.) Lapsen tunne-elämä, kehonkokemukset ja tavat toimia ovat muokkautuvat juuri varhaisen vuorovaikutuksen aikana (Kanninen & Sigfrids 2012, 27).

Hyvässä varhaisessa vuorovaikutussuhteessa perusturvallisuus on kunnossa, lapsi luottaa vanhempaansa ja saa suhteessa myönteisiä kokemuksia itsestään. Hyvä varhainen vuorovaikutuksen luomiseen vaaditaan vain tasapainoisen perusarjen elämistä lapsen kehityksen. Tällöin lapsi kykenee tutkimaan ja tarkkailemaan ympäristöään vapaasti. Hän hakeutuu vanhemman luo silloin, kun tarvitsee hänen lohdutusta ja seuraa. (MLL 2013a.)

Riittävän hyvässä vuorovaikutuksessa lapselle syntyy kuva siitä, että vanhempi haluaa olla hänen kanssaan ja rakastaa häntä ehdoitta. Riittämättömässä varhaisessa vuorovaikutussuhteessa vanhempi ei huomaa lapsen tarpeita ja laiminlyö niitä usein. Lapselle ei koe suhdetta turvalliseksi eikä hän luota vanhemman jatkuvaan hoivaan. Näin ollen lapsen on vaikea oppia luottamaan itseensääkään. (MLL 2013a.)

5.3 Kiintymyssuhteen merkitys lapsen elämälle

Kiintymyssuhdeteorian kehittäjä aikoinaan John Bowlby. (1907–1990) Kiintymyssuhdeteorian taustalla on ajatus siitä, että lapsi kiintyy häntä usein hoitavaan aikuiseen, koska hänellä on tarve saada turvaa ja läheisyyttä. Lapsella on luontainen tarve kiintyä johonkin aikuiseen, mutta kiintymystyyliä on erilaisia. Kiintymyssuhdeteorianssa ei pohdita vanhemman rakkautta määrää vaan sitä kuinka turvallinen ja luotettava aikuinen lapsen kannalta on. Vanhempi voi rakastaa lastaan hyvin paljon, mutta ei välttämättä kykene luomaan lapseen turvallista kiintymyssuhdetta. (Ekström ym. 2002, 35.)

Kiintymyssuhteen voidaan ajatella olevan teoria uhasta. Lapsen kiintymyssysteemi aktivoituu, jos hän kokee fyysistä tai psyykkistä vaaraa. Vaaran ei kuitenkaan tarvitse olla tosi, systeemi aktivoituu jos lapsella on tunne uhasta. Kiinty-

myssysteemi voi aktivoitua, jos lapsi joutuu eroon kiintymyksen kohteestaan, hänellä on nälkä tai väsy, tai häntä pelottaa jokin asia. Myös kovat äänet, pimeä ja yksinäisyys saattavat luonnollisesti laukaista kiintymyksen tunteen. Tällöin lapselle tulee tarve lähestyä kiintymyksen kohdettaan ja hakea turvaa. Vuorovai-
kutuskokemusten myötä lapsi oppii ja sopeutuu siihen, millainen on aikuisen kyky tuoda turvaa hänelle. (Kanninen & Sigfrids 2012, 30.)

Lapsen kasvu ja kehitys perustuvat pitkälti kiintymyssuhteisiin ja lapsi kasvaakin niiden avulla sellaiseksi kuin on. Kiintymyssuhteet ovat pitkäaikaisia fyysisiä ja emotionaalisia suhteita, jotka syvenevät suhteen kypsymisen myötä. Pieni lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja turvaa kasvussaan ja aikuinen luo mahdollisuuden vastavuoroisen kiintymyksen viriämiseen ja jatkumiseen. Aikuisen on rakastettava lasta ja sitouduttava lapseen eliniäksi. Lapsen kiintynyt aikuinen tuntee kiintymystä lasta kohtaan, vaikka olisikin muualla. Kiintymys on tällöin sisäistynyt. Lapsen tilanne on toinen: hän ei kykene säilyttämään rakkauden kokemusta pitkään mielellään vaan kiintymys on vahvaa yhdessäoloa ja hetkessä elämistä. Pienille lapsille pitkät erot kiintymiskohteestaan eivät ole siis hyväksi. (Kalland 2011, 287–289.)

5.4 Isän ja lapsen välinen kiintymyssuhde

Isän ja lapsen kiintymyssuhteesta on melko vähän tutkimustietoa. Epäselvää tutkijoillekin on vielä, että muodostaako lapsi yksittäisiä kiintymyssuhteita muihin ihmisiin vai vaikuttaako nämä kiintymyssuhteet jotenkin toisiinsa. Tutkimuksissa on näyttöä siitä, että lapsella on aluksi yksi merkittävä kiintymyssuhde. Todennäköistä on myös, että lapsi on aluksi kiintyneempi äitiinsä kuin isäänsä. Tutkimuksissa on myös vanhaa näyttöä siitä, että lapsen ja äidin kiintymyssuhde vaikuttaa vauvan ja isän suhteeseen. (Sinkkonen, 2011, 120.)

Tutkijoiden mukaan isän sensitiivisyys lasta kohtaa vaikuttaa lapsen kiintymyssuhteisiin. Vuoden ikäisen lapsen ja isän välillä on todennäköisesti turvallinen kiintymyssuhde, jos isä osoittaa myönteisiä tunteita ja sensitiivisyyttä lasta kohtaa jo silloin, kun lapsi on kolmen kuukauden ikäinen. On kuitenkin havaittu,

että äidin osoittama sensitiivisyys lastaan kohtaan vaikuttaa lapsen kiintymyssuhteisiin enemmän. Vanhempien parisuhteen sanotaan olevan lasten koti, nimittäin lapsen kiintymyssuhteisiin vaikuttaa vanhempien suhteen laatu. Hyvä pari suhde ennustaa lapselle turvallista kiintymyssuhdepohjaa. (Sinkkonen 1998, 109; Sinkkonen 2011, 120.)

Klaus ja Karin Grossmannin mukaan lapsi muodostaa isään ja äitiin erilaiset kiintymyssuhteet: Turvallinen äiti rauhoittaa lastaan, tuo lapselle turvaa ja läheisyyttä. Turvallisen isän tehtävänä on johdattaa lastaan uusissa tilanteissa ja auttaa lasta pääsemään haasteista läpi. Puhutaankin luottavaisesti tutkimisesta, jossa lapsi pystyy luottamaan vanhemman saatavuuteen ja tukeen. Vanhempi vaistoa herkästi, jos lapsi tarvitsee tukea ja kannustusta tai jos lapsi innostuu uudesta asiasta. Tällaisen vanhemman kanssa lapsi uskaltaa tutustua uusiin asioihin ja suuntaamaan keskittymisensä niihin. (Sinkkonen, 2011, 121.)
Isyystutkija Michael Lambin mukaan lapsen hyvinvointiin ei vaikuta juurikaan vanhemman sukupuoli. Merkityksellistä lapselle on, että vanhempi on lähellä ja tuo turvaa, miehisyyden vaikutus lapsen hyvinvointiin on pieni. (Sinkkonen 2011, 115.)

5.5 Kiintymyssuhdemallit

Keltinkangas-Järvisen mukaan kiintymyssuhde on pitkään kestävä suhde tärkeään henkilöön. Kiintymyssuhde on myös emotionaalisesti merkityksellinen suhde lapsen ja vanhemman välillä. (2012, 29.) Kiintymyssuhteen laadulla on merkitystä lapsen tulevaan elämään. Kiintymyssuhteet voidaan jaotella turvallisiin ja turvattomiin kiintymyssuhteisiin. Turvattomat kiintymyssuhteet voidaan jaotella vielä välttelevään, ristiriitaiseen ja jäsentymättömiin tai kaoottiseen kiintymyssuhteeseen. (Seppänen ym. 2010, 102.)

Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi voi luottaa vanhempiinsa. Hän tietää, että hänen tarpeisiinsa reagoidaan ja hänet huomioidaan ja kuullaan. Lapsen vanhempi on turvallisessa kiintymyssuhteessa sensitiivinen. (Ekström ym. 2002, 36.) Lapsi saa näyttää ja ilmaista tunteensa ilman pelkoa vanhempien suuttumi-

sesta. Häntä myös tuetaan tunteiden käsittelyssä. Lapsi voi olla välillä heikko ja pelokas, mutta turvallinen vanhempi lohduttaa häntä. (Seppänen ym. 2010,102, 104.)

Turvallisessa kiintymyssuhteessa vanhempi asettaa lapselleen rajat, mutta ei vie lapselta kuitenkaan omaa tilaa. Lapsi oppii pikku hiljaa, että häntä arvostetaan ja hän oppii näin arvostamaan muita. Hän luottaa myös itseensä ja toisiin ihmisiin. Turvallinen kiintymyssuhde lapsena auttaa ihmistä aikuisena osoittamaan välittämistä muita kohtaan. (Seppänen ym. 2010,102, 104.)

Välttelevässä kiintymyssuhteessa lapselle syntyy kuva, ettei vanhempi reagoi hänen tarpeisiinsa eikä ole tarpeeksi usein tavoiteltavissa. Lapsella on kokemus, ettei kielteisiä tunteita saa näyttää, joten hän pyrkii salaamaan ne. Lapsi kokee, että hänen pitää selvitä vaikeista tilanteista yksin. Vanhemman hyväksynnän lapsi saa vain, jos on kiltti ja välttää vaikeiden tunteiden näyttämistä. (Ekström ym. 2002, 38–39.)

Välttelevässä kiintymyssuhteessa vanhempi ei kykene luomaan lapselle tunteenympäristöä, jossa kaikki tunteet ovat sallittuja. Vaikeat tunteet kasautuvat ajan myötä ja lapsen on saatava ne jotenkin ulos. Jos vanhempi ei reagoi lapsen tarpeisiin, lapsi joutuu purkamaan kielteiset tunteensa ulos huutamalla, itkemällä tai raivoamalla. (Ekström ym. 2002, 38–39.) Lapsena koettu välttelevä kiintymyssuhde näyttäytyy aikuisena rakkauden vastaanottamisen ja näyttämisen vaikeutena. Heikkouden ja tunteiden näyttäminen toiselle on aikuisenakin vaikeaa, sillä lapsena ihminen on joutunut pärjäämään yksin. (Seppänen ym. 2010, 106.)

Ristiriitaisesti kiintynyt lapsi näkee maailman pelottavana ja arvaamattomana (Ekström ym. 2002, 41). Hänen ei voi tietää miten vanhempi reagoi mihinkin tilanteeseen, sillä vanhempi on epäjohdonmukainen ja ennustamaton. Vanhempi voi olla lasta kohtaan ensin hyvin ankara ja hetken päästä aivan välinpitämätön. Kiintymyssuhteessa tunteet ovat vääristyneitä ja liioiteltuja. Lapsi kokee, että hänen tarpeet huomioidaan vain jos hän näyttää niin kielteiset kuin myönteisetkin tunteensa liioitellusti. Tunteiden käyttö ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa on korostuneempaa kuin järjen käyttö. Kiintymyssuhde seuraa lasta

aikuisikään asti: suhteissa korostuvat tunteisiin vahvasti vetoaminen ja hyväksynnän etsiminen. (Seppänen ym. 2010, 106–108.)

Kaoottisessa kiintymyssuhteessa lapsi ei ole missään vaiheessa kiintynyt kunnolla vanhempaansa, sillä vanhemmat eivät ole vastanneet lapsen tarpeisiin. Vanhemmalla saattaa olla esimerkiksi päihderiippuvuus tai mielenterveysongelma, minkä takia vanhempi ei kykene huolehtimaan lapsestaan. (Ekström ym. 2002, 41.) Lapsen kasvuympäristö on epätasapainoinen ja kaoottinen. Vanhempi taas on arvaamaton ja epäjohdonmukainen. Tämän lisäksi edes lapsen perushoitoon ei vastata tarpeellisella tavalla. Lapsi joutuu myös pelkäämään, hän kokee fyysistä ja henkistä kipua. (Seppänen ym. 2010, 108–109.)

Kaoottisessa kiintymyssuhteessa lapsi ei opi vastavuoroista kommunikointia tai miten vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa ollaan, sillä hän joutuu peittelemään omia ajatuksia, toiveita ja tunteitaan. Kaoottisessa kiintymyssuhteessa elävä lapsi kokee itsensä arvottomaksi ja yksinäiseksi eikä hän voi luottaa aikuisiin. Lapsen tunne-elämää voi luonnehtia kaoottiseksi. Lapsi ei kykene muodostamaan kuvaa itsestään ja hän turvautuu jopa vieraaseen saadakseen turvaa ja johtua. (Seppänen ym. 2010, 108–109.)

6 ISÄ-LAPSI-TOIMINTA

6.1 Isä-lapsi-toiminnan tavoitteet

Isä-lapsi-toiminnan tavoitteena on isän ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen ja kiintymyssuhteen tukeminen, isien vertaistuki, arjen isyyden vahvistaminen ja tasavertaisen vanhemmuuden tukeminen. Lisäksi isä-lapsi-toiminnalla halutaan tarjota isille ja lapsille yhteistä aikaa ja mukavaa tekemistä. Yhteinen aika ja mielekäs yhteinen tekeminen tarjoavat tilaisuuden isän ja lapsen suhteen kehittymiselle. (MLL 2013b.)

Isä-lapsi-toiminnassa isät pääsevät myös tutustumaan toisiin isiin. He näkevät, miten toiset isät toimivat lastensa kanssa ja voivat jakaa toisilleen vinkkejä. Lisäksi he voivat keskustella toisten saman elämäntilanteen omaavien isien kanssa ja saada vertaistukea isyyteen. Kun isät tutustuvat toisiinsa, he voivat samalla myös innostua yhdessä ideoimaan ja toteuttamaan isä-lapsitoimintaa. (MLL 2013b.) Isä-lapsi-toiminta toteutuisi varmemmin myös jatkossa, jos isät innostuisivat järjestämään toimintakertoja yhdessä. Tällöin toimintakertojen toteutuminen ei olisi niin paljoa kiinni päiväkodin henkilökunnasta.

6.2 Isä-lapsi-toiminta yleisesti Suomessa

Suomessa järjestetään isille ja lapsille yhteistä toimintaa ja vapaa-ajan viettomahdollisuuksia etenkin järjestöjen toimesta: Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) ja Nuorten miesten kristillinen yhdistys (NMKY) toteuttavat säännöllistä isä-lapsi-toimintaa. Eräät seurakunnatkin järjestävät isä-lapsi-toimintaa jäsenilleen. Järjestöjen ja seurakuntien järjestämä isä-lapsi-toiminta on hyvin monipuolista, ulottuen liikunnasta leireihin. Osa toiminnasta on maksullista ja osa ilmaista.

NMKY tarjoaa isille ja lapsille esimerkiksi kerhoja, liikuntatoimintaa, retkiä, viikonlopputoimintaa ja tapahtumia. Yhdistys ylläpitää isä-lapsi-toiminnan sivustoa, josta löytyy valtakunnallisia toimintailmoituksia. (NMKY, 2013a.) NMKY rek-

rytoi toimintaansa mukaan vapaaehtoisia miehiä järjestämään isä-lapsi-toimintaa (NMKY, 3013b).

Mannerheimin lastensuojeluliitto järjestää isä-lapsi-toimintaa, jonka tarkoitus on tukea lapsiperheiden arkea (MLL 2013c). Liitolla on meneillään 2010–2013 Isä-hanke, jonka tarkoitus on tukea isyyttä ja antaa isille ja lapsille mahdollisuuksia yhdessäoloon eri tapahtumien ja toimintojen kautta. Isille ja lapsille on tarjolla esimerkiksi leirejä, kerhoja, tapahtumia ja isille vertaisryhmiä. Hankkeen tarkoituksena on myös antaa ammattilaisille välineitä isien kohtaamiseen ja lisätietoa isä-lapsi-toiminnan järjestämisestä. Isä-hanketta toteutetaan MLL:n neljässä eri piirissä, jotka ovat Varsinais-Suomen, Kainuun, Kymen ja Hämeen piirit. (MLL 2013d.) Isä-hankkeen myötä MLL on luonut Isä-lapsitoiminnan oppaan ammattihenkilöille ja isä-lapsitoiminnasta kiinnostuneille. Oppaassa kerrotaan tarkemmin isä-lapsi-toiminnan muodoista ja toiminnoista. (MLL 2013b, 4.)

6.3 Isä-lapsi-toiminta Turun lähialueella syksyllä 2013

Mannerheimin lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen yhdistyksestä Isä-hankkeessa on aktiivisesti mukana Maskun, Turun, Naantalın, Merimaskun, Ruskon ja Rymättylän piirit, jotka kehittävät yhdessä isä-lapsi-toimintaa. Yhdistykset järjestävät isille ja lapsille esimerkiksi isä-lapsi-iltoja, joissa on vaihtuvat teemat. Tämän lisäksi yhteistä puuhaa järjestetään puutyökerhon merkeissä ja isille ja lapsille on tiedossa myös kalastusretki syksyn 2013 aikana. (MLL 2013e.)

NMKY tarjoaa monenlaista toimintaa Turun alueella vaihdellen eri ajankohtina. Tällä hetkellä isille ja lapsille järjestetään säännöllisesti seinäkiipeilyä Turun kiipeilypalatsissa. Kiipeilyiltoja järjestetään joka kolmas viikko, ja niihin voi tulla ilman ilmoittautumista. Paikalla saa kiipeillä omatoimisesti tai halutessaan asiantuntevalta henkilökunnalta saa opastusta kiipeilyyn. Lisäksi NMKY järjestää Turussa isille ja lapsille capoearyhmän, jossa he pääsevät kokeilemaan tätä akrobatiaa, musiikkia ja kamppailulajeja yhdistelevää liikuntalajia. (NMKY

2013c.) Näiden lisäksi isille ja lapsille järjestettiin muun muassa lokakuun aikana kokkailuittoja (NMKY 2013d).

7 KEHITTÄMISHANKKEEN KUVAUS

7.1 Kehittämishankkeen aikataulu

Aloitimme opinnäytetyön työstämisen tammikuussa 2013. Harjoittelu- ja kehittämishankkeen toteutuspaikan varmistumisen jälkeen sovimme yhdessä alustavista aikatauluista. Keskustelimme myös harjoittelupaikalla johtajan ja ohjaajiemme kanssa aikataulutuksesta ja saimme varsin vapaat kädet toteutusaikataulujen suhteen. Suunnittelimme kehittämishankkeen etenemisen isä-lapsitoimintailtapäivien toteutusaikojen ympärille. Pidimme toimintailtapäivät isille ja lapsille suunnitelman mukaisesti keväällä ja syksyllä. Tämän jälkeen muokkasimme lopullisen version isä-lapsitoiminnan opasvihosta, jonka annoimme päiväkodin käyttöön 11.11.2013. Opinnäytetyöraportin palautimme koululle 11.11.2013.

Kehittämishankkeen ohella kirjoitimme opinnäytetyöraporttia. Raportin kirjoitus ei kuitenkaan kulkenut aivan suunnitelman mukaisesti, joten loppusyksy oli kiihkeämpää kirjoittamisen suhteen. Raportin kirjoitusta helpotti viisi opinnäytetyöseminaaria: idea-, suunnitelma-, tietoperusta-, tulos ja esittelyseminaari. Seminaarit olivat säännöllisin väliajoin vuoden mittaan ja pyrimme niiden teemojen mukaan kirjoittamaan opinnäytetyöraporttia eteenpäin. Jokainen seminaari vei raporttia eteenpäin, mutta emme saaneet joka kerta valmiiksi vaadittua osuutta määräaikaan mennessä. Esimerkiksi tietoperustaseminaariin emme saaneet juurikaan teorian tekstiä kirjoitetuksi. Näin ollen jouduimme muokkaamaan loppuvuodesta aikataulumme. Raportti valmistui kuitenkin ajallaan, vaikka jouduimme muuttamaan suunnitelmia jonkin verran.

Kuukausi	Kehittämistyö/tuotos	Toimijat	Menetelmät
Tammikuu	Opinnäytetyöaiheen päättäminen Opinnäytetyön ideaseminaari	Hankkeen tekijät vertaisryhmä Ohjaava opettaja	aivoriihi keskustelu muistio
Helmikuu	Kiinnostuksen kartoittaminen Raision ja Turun kaupungin päiväkodeista Harjoittelusta ja opinnäytetyön teosta sopiminen Suikkilanseudun päiväkodin kanssa Kirjallisuuteen tutustuminen	Toimeksiantaja = päiväkodin johtaja Hankkeen tekijät	puhelinkeskustelu tapaaminen muistio
Maaliskuu	Suikkilanseudun päiväkodissa käynti, päiväkodin johtajan ja harjoitteluohjaajien tapaaminen Opinnäytetyön suunnitelmaseminaari	Toimeksiantaja Harjoitteluohjaajat Hankkeen tekijät Vertaispalautteen antajat	tapaaminen muistio vertaispalaute
Huhtikuu	Harjoittelu opinnäytetyöpaikassa alkaa (8.4.-17.5.) Opinnäytetyösopimuksen tekeminen Tiedotteen ja kyselyn lähettäminen perheille Tapaaminen toimeksiantajan kanssa Toimintahetkien suunnittelu Kutsujen lähettäminen	Toimeksiantaja Harjoitteluohjaajat Isät Hankkeen Tekijät	aivoriihi Palaveri keskustelu palaute toimeksiantajalta suunnittelutapaamiset kyselylomake isille Muistio
Toukokuu	Kahden ensimmäisen toimintahetken toteutus Palautteen kerääminen Opinnäyteseminaari	Isät ja lapset Harjoitteluohjaajat Hankkeen tekijät Vertaispalautteen antajat	Toimintailtapäivät Palaute isiltä, lapsilta ja ohjaajilta Valokuvaus Kenttämuistiinpanot Vertaispalaute Muistio
Kesäkuu - Elokuu	Ideavihon suunnittelu, Opinnäytetyöraportin kirjoittaminen	Hankkeen tekijät	aivoriihi Tapaamiset, keskustelu Muistio
Syyskuu	Toimintahetkien suunnittelu Kutsujen lähettäminen Kahden toimintahetken toteutus Palautteen kerääminen Harjoittelu opinnäytetyöpaikassa (2.9.-27.9.) Ideavihon suunnittelu Palautetta toimeksiantajalta	Isät ja lapset Harjoitteluohjaajat Toimeksiantaja Hankkeen tekijät	Suunnittelutapaamiset aivoriihi Toimintailtapäivät Palaute isiltä, lapsilta, ohjaajilta ja toimeksiantajalta Valokuvaus Kenttämuistiinpanot Muistio
Lokakuu	Ideavihon kirjoittaminen ja viimeistely Opinnäytetyöraportin kirjoittaminen Opinnäyteseminaari	Hankkeen tekijät vertaispalautteen antajat	vertaispalaute tapaamiset Muistio
Marraskuu	Ideavihon antaminen päiväkotiin Opinnäytetyö valmis Opinnäytetyön esittäminen	Hankkeen tekijät vertaispalautteen antajat	vertaispalaute

Kuvio 1. Kehittämishankkeen kuvaus

7.2 Kehittämishankkeen etenemisvaiheet

Opinnäytetyöprosessimme käynnistyi tammikuussa 2013. Tavoitteenamme oli suorittaa lastentarhanopettajapätevyys tutkintomme aikana, joten päätimme tehdä opinnäytetyömme päiväkotiin. Aiheena meitä kiinnosti isät päiväkodissa. Halusimme tehdä opinnäytetyönämme kehittämishankkeen. Lähdimme ideoimaan opinnäyteaiheitamme aivoriihi-tekniikalla, eli kirjasimme ylös kaikki ajatukset mitä mieliimme tuli ja lähdimme sitten jalostamaan niistä sopivaa aihetta. Aivoriihen ja yhteisten pohdintojen jälkeen päädyimme aiheeseen isä-lapsitoiminta. Tammikuun lopulla esittelimme ideamme ideaseminaarissa ja saimme aiheestamme palautetta ja kehittämisideoita opinnäytetyöryhmältämme ja ohjaavalta opettajaltamme. Ideaseminaarissa saadun palautteen pohjalta rajasimme aiheemme isä-lapsi-toimintailtapäivien ja isä-lapsi-toimintavihon tekemiseen.

Helmikuussa aiheen rajauksen jälkeen perehdyimme alustavasti aiheeseemme liittyvään kirjallisuuteen. Selvitimme millaista isä-lapsi-toimintaa Turun seudulla järjestetään tällä hetkellä. Lisäksi otimme selvää oliko aiheesta tehty aiempia tutkimuksia tai opinnäytetöitä.

Kyselimme helmikuun aikana Turun ja Raision kaupungin päiväkodeista kiinnostusta lähteä mukaan isä-lapsi-toiminnan kehittämiseen. Kaksi niistä Turun kaupungin päiväkodeista, joihin olimme yhteydessä, oli kiinnostuneita opinnäytetyöstämme. Myös eräässä Raision päiväkodissa koettiin tarvetta isä-lapsitoiminnalle, mutta heillä ei ollut resursseja ottaa meitä vastaan, sillä sinne tehtiin jo toista opinnäytetyötä. Päätimme tehdä opinnäytetyömme ja suuntaavien opintojen harjoittelumme Suikkilanseudun päivähoitoyksikköön, sillä päiväkodin johtaja kertoi alueen vanhempien olevan aktiivisia osallistumaan monenlaiseen toimintaan. Maaliskuussa menimme tapaamaan päiväkodin johtajaa ja tulevia harjoitteluohjaajiamme ja teimme harjoittelusopimukset. Samalla tutustuimme päiväkodin tiloihin.

Maaliskuussa teimme opinnäytetyösuunnitelman ja käsittelimme sitä suunnitelmaseminaarissa. Saimme suunnitelmastamme palautetta ohjaavalta opettajal-

tamme ja yliopettajaltamme ja vertaispalautetta opponijiltamme. Suunnitelmaseminaarissa käytyjen keskustelujen johdosta päädyimme siihen, että pidämme neljä isä-lapsi-toimintailtapäivää ja teemme isä-lapsi-toimintavihon kehittämishankkeenamme.

Huhtikuussa aloitimme harjoittelun kehittämishankkeemme toteutuspaikassa. Lähetimme heti aluksi isille kotiin viestin ja kyselylomakkeen (liite 2), joissa kerroimme opinnäytetyöstämme ja kysyimme isien ja lasten mielipiteitä siitä, mitä toimintaa he haluaisivat järjestettävän. Puolet ryhmiemme isistä, eli kaksikymmentä isää neljästäkymmenestä, vastasi kyselyymme. Kun saimme isien vastaukset, suunnittelimme kaksi ensimmäistä toimintakertaa suosituimpien ehdotusten ja aivoriihen avulla syntyneiden ideoiden pohjalta. Lähetimme tapahtumakutsut (liite 3) perheille noin kaksi viikkoa ennen toimintailtapäiviä, ja pyysimme perheitä palauttamaan osallistumistiedot ja valokuvausluvat noin viikon ennen toimintailtapäiviä.

Toukokuussa järjestimme ensimmäiset kaksi isä-lapsi-toimintakertaa (kuva 1). Keräsimme iltapäivistä kirjallisen palautteen (liite 4) isiltä ja lapsilta. Lisäksi saimme ohjaajiltamme suullista palautetta, jonka kirjoitimme ylös muistioon. Toukokuun lopussa oli tietoperustaseminaari. Siellä oli tarkoituksena käsitellä kirjoittamaamme tietoperustaa ja tehdä katsaus siihen, miten opinnäytetyö etenee. Emme olleet saaneet juurikaan kirjoitettua tietoperustaa vielä seminaariin mennessä, joten vertaispalautteen saaminen tietoperustan osalta jäi saamatta.

Kuva 1. Isien lasten jalkapallopelejä

Kesän aikana pidimme varsin paljon lomaa opinnäytetyön tekemisestä. Pidimme muutamia suunnittelutapaamisia, joissa keskustelimme tulevista toimintailtapäivistä ja opinnäytetyön aikataulusta. Tapaamisissa suunnittelimme aivoriihtekniikalla ja Internetiä ja kirjoja selaamalla erilaisia mahdollisuuksia toimintailtapäiviin ja ideavihkoon. Lisäksi selasimme kirjoja teoriaosuutta varten.

Syyskuussa harjoittelumme kehittämishankkeen toteutuspaikassa jatkui. Suunnittelimme kaksi seuraavaa toimintailtapäivää ja lähetimme kutsut niihin perheille toisen harjoitteluviikkomme alussa. Pyysimme perheitä palauttamaan osallistumistiedot ja valokuvausluvut saman viikon lopussa. Järjestimme toimintailtapäivät harjoittelun kolmannella ja neljännellä viikolla. Keräsimme isiltä, lapsilta ja ohjaajaltamme kirjallista palautetta toimintailtapäivistä. Saimme palautetta kehittämishankkeesta myös toimeksiantajaltamme.

Lokakuun alussa oli opinnäytetyön tulosseminaari. Siellä esittelimme kesken-eräisenä isä-lapsi-toimintavihkomme. Lokakuussa kirjoitimme suurelta osin opinnäytetyöraporttimme ja isä-lapsi-toimintavihkomme valmiiksi. Annoimme isä-lapsi-toimintavihon luettavaksi ja arvosteltavaksi päiväkodin johtajalle lokakuun lopussa. Johtaja oli kaikin puolin tyytyväinen vihkoon, joten palautimme vihon hänelle valmiina 11.11.2013. Marraskuun alussa hioimme vielä opinnäytetyöraporttimme sen lopulliseen muotoon. Palautimme opinnäytetyömme 11.11. ja esittelimme sen 20.11.2013 viimeisessä opinnäyteseminaarissa.

7.3 Toimintailtapäivien ja ideavihon toteutuminen

Harjoittelumme alkuvuikoina kartoitimme ryhmiemme isien kiinnostusta isä-lapsi-toimintaan. Kun vanhemmat he hakivat lastaan, annoimme heille kyselylomakkeen, johon olimme listanneet toimintaehdotuksia isä-lapsi-toimintailtapäiviin. Samalla kerroimme heille opinnäytetyöstämme. Lomakkeessa kysyttiin myös toiminnalle sopivaa kestoa ja alkamisaikaa. Isät saivat rastittaa lomakkeesta heitä kiinnostavat vaihtoehdot ja ehdottaa halutessaan muita toimintoja. Suosituimpia toimintoja olivat seikkailurata (12 ääntä), sähly (12 ääntä), jalkapallo (10 ääntä), metsäretki (6 ääntä) ja perinteiset liikuntaleikit (6 ään-

tä). Järjestimme yhteensä neljä isä-lapsi-toimintailtapäivää päiväkodissa, kaksi keväällä ja kaksi syksyllä.

Keväällä järjestimme Tuutikkien ryhmälle seikkailuradan sisällä Oravametsän Kurrekoulu -teemalla. Tuutikkien ryhmän toimintailtapäivään osallistui seitsemän isää, yksi isoisa ja yhdeksän lasta. Nipsujen ryhmälle järjestimme palloilu-harjoituksia ja jalkapallopelejä päiväkodin viereisellä jalkapallokentällä. Tähän toimintailtapäivään osallistui kuusi isää, yksi isoisa ja kymmenen lasta.

Syksyn toimintakerrat osuivat hieman huonoon ajankohtaan, sillä silloin oli juuri flunssakausi meneillään. Moni lapsi ei päässyt osallistumaan toimintailtapäiviin kipeänä olemisen vuoksi. Tuutikkien ryhmälle järjestimme retken Oravametsään (kuva 2). Heidän toimintailtapäiväänsä osallistui neljä isää, yksi isoisa ja yhdeksän lasta. Nipsujen ryhmälle järjestimme liikuntaleikki-iltapäivän ulkona. Tähän toimintailtapäivään osallistui kuusi isää, yksi isoisa ja 11 lasta.

Kuva 2. Kurrekouluun opettaja antaa lapselle kultaisen kävyn.

Aloitimme isä-lapsi-toiminnan oppaan suunnittelun huhtikuussa 2013. Lähdimme liikkeelle ideoimalla mahdollisimman paljon erilaisia toimintamahdollisuuksia, joita voisimme toteuttaa isien ja lasten kanssa päiväkodissa. Selvitimme kyselylomakkeella isien kiinnostusta eri toimintoja kohtaan ja he saivat lisäksi ehdottaa muita toimintoja. Näistä toiminnoista muodostui pohja isä-lapsi-toimintaviholle. Suunnittelimme tekevämme vihkoon erilaisia teemoja, joiden alle listasimme erilaisia leikkejä ja muita toimintoja ohjeistuksineen.

Syyskuussa jatkoimme toimintavihon tekemistä oikein kunnolla. Päätimme aihealueet, joista kerromme: metsäretki, palloilupelit ja –harjoitukset, liikuntaleikit, seikkailurata, olympialaiset, musiikki ja taide, rakentaminen ja remontointi, loppurentoutumiset ja muut toimintaideat. Syys - lokakuun aikana kokosimme kaikki toimintaideat ohjeineen vihkoon. Lokakuussa lisäsimme vihkoon kuvia havainnollistamaan, ja muokkasimme ulkoasun lopulliseen muotoonsa. Lokakuun lopussa annoimme toimintavihon arvioitavaksi päiväkodin johtajalle. Hän oli todella tyytyväinen tuotokseemme, eikä halunnut siihen muutoksia. Annoimme lopullisen isä-lapsi-toiminnan oppaan päiväkodin käyttöön marraskuun 11. päivänä.

8 AINEISTOT JA MATERIAALIT

8.1 Aineistojen tuottaminen ja hyödyntäminen

Tuotimme opinnäytetyön lopputuotoksena toimintavihon, jota Suikkilanseudun päiväkoti voi hyödyntää jatkossa. Keräsimme aineistoja ja materiaalia tätä toimintavihkoa ja opinnäytetyöraporttiamme varten. Toimintavihkoa ja opinnäytetyöraporttia tukevaa tuottamaamme materiaalia olivat tapaamisista kirjoitetut muistiot, valokuvat isä-lapsi-toimintailtapäivistä, kyselylomakkeiden tulokset ja toimintailtapäivistä saatu palaute. Lisäksi kirjoittamamme kenttäpäiväkirja toimintailtapäivistä ja koko prosessin aikaiset opinnäytetyöpäiväkirjamme tukivat toimintavihon ja opinnäytetyöraportin kirjoittamista.

Käytimme kenttäpäiväkirjojamme hyväksi arvioidessamme toimintailtapäivien onnistumista. Kirjoitimme toimintailtapäivien jälkeen kumpikin havaintojamme kenttäpäiväkirjoihimme. Kenttäpäiväkirjaa kirjoitetaan kentällä oltaessa ja siihen merkitään tapahtumien päivämäärät. Siihen kirjoitetaan havaintoja kentällä nähdystä asioista, kuten menetelmien toimivuudesta ja kentällä tapahtuvasta toiminnasta yleensäkin. Kenttäpäiväkirjaan kirjataan myös, mitä tutkija on tehnyt kentällä, miten hän on kokenut näkemänsä ja miten hän alustavasti arvioi tapahtumia. (Grönfors 1982, 136.)

Tapasimme isä-lapsi-toimintailtapäivien jälkeen aina mahdollisimman pian ja kävimme läpi kirjoittamamme kenttäpäiväkirjat. Näissä tapaamisissa arvioimme, mikä iltapäivissä onnistui ja mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Hyödynsimme kenttäpäiväkirjojemme kommentteja, kun muokkasimme isä-lapsi-toiminnan ideavihkoa.

Materiaalinamme toimivat myös isiltä saadut kyselylomakkeiden tulokset, joista saimme aineistoa toimintapäivien ja toimintavihon suunnitteluun. Materiaaliamme olivat myös toimintailtapäivistä keräämämme palautelomakkeet. Palautteiden pohjalta muokkasimme toimintavihon toimintoja toimivammiksi.

Opinnäytetyömme suunnitteluvaihe ja tiedonhankinta alkoivat heti harjoittelun alussa. Sovimme yhteisiä suunnittelutapaamisia, joissa suunnittelimme mitä eri teemoja ja toimintoja käytämme toimintailtapäivissä ja toimintavihossa. Kirjoitimme tapaamisistamme myös muistiot (liite 5), jotta pystyimme myöhemmin palaamaan aiempien tapaamisten sisältöihin.

8.2 Kehittämismenetelmät

Kehittämismenetelminämme käytimme aivoriihtä ja dialogista kehittämiskeskustelua. Aivoriihessä on tarkoitus etsiä uusia ideoita ja ajatuksia kirjaamalla ensin ylös kaikki mahdolliset ehdotukset. Ehdotuksia ei aluksi kommentoida tai arvostella vaan niitä kerätään listaan mahdollisimman paljon. Tämän jälkeen ehdotuksia voidaan kommentoida ja niitä voidaan myös yhdistellä. Parhaimmat ideat muotoutuvat ehdotusten yhdistelmästä ja muokkaamisesta. (eNorssi 2013.) Ideoimme eri vaihtoehtoja isä-lapsitoiminnalle aivoriihen avulla. Kirjasimme aivoriihien tulokset muistioihimme.

Otimme päiväkodissa harjoitteluohjaajamme ja päiväkodin johtajan mukaan suunnitteluun, sillä heiltä löytyy hiljaista tietoa päiväkodin perheistä ja toimimisesta perheiden kanssa. Sovimme harjoittelun alussa henkilökunnan kanssa dialogisista kehittämiskeskusteluista. Dialogissa keskustelijat ovat tasa-arvoisia. He etsivät yhdessä ratkaisuja ja eri vaihtoehtoja toimintaan. Dialogi on prosessi, jota keskustelijat vievät eteenpäin. (Verkko-tutor 2013.) Näissä kehittämiskeskusteluissa esittelimme aivoriihen aikana saamamme ideat ja kyselimme työntekijöiden mielipiteitä ideoistamme. Lisäksi otimme vastaan heidän ehdotuksiinsa toiminnoista. Tarkoituksenamme oli karsia toimimattomat ideat ja saada ammattilaisten näkökulma toimintailtapäivien järjestämiseen. Päiväkodin johtajalta ja ohjaajiltamme ei kuitenkaan tullut paljoa lisäideoita toimintailtapäiviin, mutta he kuitenkin kertoivat mitkä suunnitelmistamme kuulostivat heidän mielestään parhailta.

8.3 Tiedonhakumenetelmät

Tiedonhakumenetelmänä käytimme päiväkodin lasten isille suunnattua kontrolloitua kyselyä. Yksi kontrolloidun kyselyn muodoista on informoitu kysely, jota käytimme kyselyssämme. Informoidusta kyselystä on kyse silloin, kun tutkija menee kyselyyn osallistuvan joukon luo ja antaa lomakkeet osallistujille henkilökohtaisesti. Tutkija pystyy näin kertomaan osallistujille kyselyn tarkoituksen. Osallistujat vastaavat kyselyyn omalla ajallaan ja palauttavat kyselyn sovittuun paikkaan tai postitse. (Hirsjärvi ym. 2009, 196–197.)

Teimme isille kontrolloidun kyselyn, jossa kerroimme lyhyesti tulevista isä-lapsi-toimintailtapäivistä ja pyrimme innostamaan isiä mukaan. Kyselyyn listasimme erilaisia vaihtoehtoja toiminnalle, jota voisimme toteuttaa iltapäivissä. Isät saivat rastiittaa ne toiminnot, jotka kiinnostavat heitä. Lisäksi kysyimme lomakkeessa toiminnalle sopivaa kestoa ja järjestämisajankohtaa. Annoimme isille kyselylomakkeet täytettäväksi, kun he tulivat hakemaan lastaan. Pyysimme heitä palauttamaan laput tiettyyn päivään mennessä lapsen omaan ryhmään. Palautusten jälkeen analysoimme kyselyt ja otimme isien kiinnostustenkohteet huomioon toimintailtapäivien ja toimintavihon suunnittelussa.

8.4 Dokumentointi

Dokumentoimme työtämme valokuvauksen, muistioiden ja opinnäytetyöpäiväkirjan avulla. Teimme jokaisesta tapaamisestamme muistion, josta meidän oli helppo tarkistaa mitä olimme suunnitelleet ja sopineet. Muistioiden tekeminen jäsensi myös ajatuksiamme ja näkemyksiämme työn kulusta. Lisäksi kirjoitimme toimintailtapäivien tapahtumista kenttäpäiväkirjaa. Sen avulla pystyimme reflektoimaan omaa toimintaamme. Kenttäpäiväkirjan kautta saimme myöhemmin palattua toimintailtapäivien tapahtumiin.

Pyrimme mahdollisimman monipuolisesti valokuvaamaan tapaamisiamme ja järjestämiämme toimintailtapäiviä. Kuvien avulla työn eteneminen näkyy konk-

reettisemmin. Käytimme kuvia opinnäytetyöraportissamme ja toimintavihossamme havainnollistamaan työvaiheita ja toimintaa.

Kirjoitimme opinnäytetyöprosessin aikana myös opinnäytetyöpäiväkirjaa. Se on dokumentointitapa, jossa kirjataan henkilökohtaista opinnäytetyöprosessia sanallisessa tai kuvallisessa muodossa. Opinnäytetyöpäiväkirjaan voidaan kirjata muun muassa kaikki opinnäytetyöhön liittyvä ideointi ja pohdinta, toimeksiantajan ja ohjaajan kanssa käydyt keskustelut sekä aiheeseen liittyvä kirjallisuus. Päiväkirjan pitäminen selkeyttää opinnäytetyöprosessia ja auttaa selkeyttämään opinnäytetyöraporttia. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 190 - 22). Opinnäytetyöpäiväkirjan kirjoittaminen auttoi meitä refleктоimaan toimintaamme ja jäsentämään ajatuksiamme. Sen avulla saimme paremmin hahmotettua pitkää opinnäyteprosessiamme. Lisäksi päiväkirjan avulla muistimme paremmin aikaisemmat ajatuksemme ja suunnitelmamme.

8.5 Kyselylomakkeiden ja palautteiden tulosten analysointi

Analysoimme kyselylomakkeet numeerisesti selvittämällä mitkä toiminnot olivat suosituimpia. Isät saivat halutessaan myös kirjoittaa alkukyselyyn omia ehdotuksiaan toimintapäiville. Kyselyyn vastasi kaksikymmentä isää, eli puolet ryhmiemme isistä. Kyselyssä suosituimpia toimintoja olivat seikkailurata (12 ääntä), sähly (12 ääntä), jalkapallo (10 ääntä), metsäretki (6 ääntä) ja perinteiset liikuntaleikit (6 ääntä).

Keräsimme isä-lapsi-toimintailtapäiviin osallistuneilta palautetta lomakkeella, jossa kysyimme erikseen isältä ja lapselta heidän mielipidettään tapahtuman onnistuneisuudesta. Vastausvaihtoehtoina oli kolme hymynaamaa: ”täysin samaa mieltä”, ”ei samaa, eikä eri mieltä” ja ”täysin eri mieltä”. Kysyttäviä asioita olivat: ”meillä oli mukavaa yhdessä”, ”voisimme osallistua uudelleen isien ja lasten toimintailtapäivään”, ”toiminnan aihe oli kiva ja kiinnostava”, ”ohjeet ja ohjaus olivat selkeitä” ja ”toiminnan kesto oli sopivan mittainen”. Lisäksi kysyimme avoimia kysymyksiä: ”mitä toimintailtapäivässä olisi voinut kehittää tai tehdä toisin?” ja ”mikä toimintailtapäivässä oli parasta?”.

Kaikki vastanneet kaksikymmentä isää ja kaksikymmentä lasta olivat sitä mieltä, että heillä oli mukavaa yhdessä. He kaikki vastasivat myös, että voisivat osallistua uudestaan isien ja lasten toimintailtapäivään. Kaikkien vastanneiden mielestä toiminnan aihe oli kiva ja kiinnostava. Ohjeet ja ohjaus olivat kaikkien isien ja 19 lapsen mielestä hyviä, yksi lapsi vastasi ”ei samaa, eikä eri mieltä”. Toiminnan kesto oli hyvä 19 vanhemman ja 14 lapsen mielestä. Yksi isä ja neljä lasta valitsivat vaihtoehdon ”ei samaa, eikä eri mieltä” ja kaksi lasta olivat täysin eri mieltä. Osa eri mieltä olleista lapsista selvensivät lomakkeeseen, että toiminta olisi voinut kestää pidempään.

Palautelomakkeen avoimeen kysymykseen kehittämisehdotuksista saimme vain neljä vastausta. Yhdessä näistä toivottiin muistutusta toimintailtapäivästä samana päivänä huonomuistisille isille. Lisäksi yksittäiset lapset olivat toivoneet pidempää kestoä, lisää pallopelejä, kilpajuoksua ja vähemmän juoksemista. Mitään näistä vastauksista ei toistunut muissa lomakkeissa.

Avoimeen kysymykseen ”mikä toimintailtapäivässä oli parasta?” vastasi 12 isä-lapsi-paria. Toistuvia vastauksia olivat pyykkipoikajuoksu (neljä vastausta) (kuva 3), yhdessä tekeminen (kaksi vastausta), sanomalehtien läpi hyppääminen (kaksi vastausta), polttopallo (kaksi vastausta) ja kaikki oli parasta (kaksi vastausta).

Kuva 3. Suosituin toimintailtapäivien leikki oli pyykkipoikajuoksu.

Toimintailtapäivien palautteista saimme selville, että kaikkien osallistuneiden isien ja lasten mielestä tapahtuma oli onnistunut. Saimme myös muutaman kehittämisehdotuksen, kuten sen, että samana päivänä on hyvä muistuttaa perheitä toimintailtapäivästä. Palautteen perusteella pystyimme myös arvioimaan opinnäytetyömme onnistuneisuutta. Toiminta-iltapäivien palautteisiin vastasi kaksikymmentä isää ja kaksikymmentä lasta.

9 ARVIOINTI JA YHTEENVETO

9.1 Kehittämishankkeen prosessiarviointi

Kehittämishankkeemme onnistui kokonaisuudessaan hyvin. Hankeprosessi eteni tasaisesti eteenpäin lähestulkoon suunnitelmien mukaisesti ja aikataulusa. Hankkeesta jäi kaikille toimijoille hyvä mieli. Kehittämishankkeen kirjoitusprosessi painottui pääosin syksyyn ja harjoittelun jälkeiseen aikaan, vaikka tarkoitus oli kirjoittaa opinnäytetyöraporttia seminaarien mukaan. Emme kuitenkaan saaneet seminaareihin aina vaadittuja osuuksia täysin valmiiksi. Tämän vuoksi loppusyysy oli kirjoittamisen kannalta kiireistä. Panostimme paljon toimintailtapäivien ja oppaan suunnitteluun ja kirjoittamiseen, joten opinnäytetyöraportin kirjoittamisen kanssa saimme hieman kiirehtiä.

Hankeemme kehittämistehtävänä oli toteuttaa isille ja lapsille neljä toimintailtapäivää ja tehdä päiväkodin henkilökunnalle opas isä-lapsi-toiminnan jatkamista varten. Kehittämistyömme tavoitteenamme oli lisätä isä-lapsi-toiminnan välityksellä isien ja lasten vuorovaikutusta ja isien osallistumista lastensa päivähoitoon. Kehittämismenetelmänä käytimme esimerkiksi aivorihtä, jonka avulla kokosimme toimintailtapäiviin ja oppaaseen tulevia toimintoja. Aivorihti toimi hyvin kehittämishankkeessamme, sillä saimme paljon käyttökelpoisia toimintaideoita. Osa toiminnoista karsimme pois ja osa jäi oppaaseen.

Kehittämistehtävissämme onnistuimme oikein hyvin. Ylitimme odotuksemme kummassakin kehittämistehtävässä. Isä-lapsi-toimintailtapäiviin osallistui enemmän perheitä kuin olimme kuvitelleet ja saimme vain kannustavaa palautetta osallistujilta ja toimijoilta. Tämän lisäksi oppaasta tuli huomattavasti laajempi kuin alussa oli tarkoitus. Tavoitteet saimme täytettyä melko hyvin, vaikka ne olivat melko suureelliset. Mielestämme pystyimme isä-lapsi-toimintailtapäivien avulla edistämään isien ja lasten myönteistä vuorovaikutusta ja toisaalta isien oli helpompaa osallistua toimintailtapäivien jälkeen lastensa päivähoitomaailmaan, kun he tutustuivat siihen lastensa kanssa.

Kehittämishanketta varten olisimme voineet haastatella isiä heidän kokemuksistaan päivähoidosta ja isä-lapsi-toiminnan hyödyllisyydestä. Haastatteluiden teko mietitytti meitä pitkään, mutta päätimme lopulta, ettemme pidä niitä, koska opasta tulee laajempi kuin olimme ajatelleet alun perin. Jos olisimme alusta asti suunnitelleet haastatteluja osaksi kehittämishanketta, olisimme voineet tehdä ne. Puhuimme kyllä joidenkin isien kanssa epävirallisesti päivähoitomaailmasta ja isä-lapsi-toiminnan kiinnostavuudesta esimerkiksi hakutilanteissa ja isä-lapsitoiminnan jälkeen. Emme kuitenkaan kirjanneet näitä mielipiteitä ylös. Isät olivat kiinnostuneita isä-lapsi-toiminnasta ja kannustivat jatkamaan toimintaa. Nämä kommentit auttoivat jatkamaan toimintaa.

Yhteistyö kehittämisprosessin aikana sujui mutkattomasti kaikkien toimijoiden kanssa. Meidän oli helppo ottaa kontaktia yhteistyötahoihin ja pitää heitä ajan tasalla. Informoimme tahoja, kun etenimme kehittämishankkeessa. Ohjaajille ja johtajalle kerroimme epävirallisesti kahvitauoilla missä kohtaa olemme kehittämishankkeessa. Päiväkodin johtaja oli kannustava ja kiinnostunut kehittämistyöstämme. Hän kysely usein, miten kehittämishanke etenee ja kuinka isä-lapsitoimintailtapäivät sujuivat. Ohjaajamme tukivat meitä antamalla vinkkejä toimintoihin ja kyselivät toimintailtapäivien sujumisesta.

Olisimme voineet pitää virallisia palavereja ohjaajien kanssa enemmän, joissa olisimme yhdessä keskustelleet kehittämishankkeen etenemisestä. Valitettavasti syksyn harjoitteluosuuden aikana ryhmissä oli niin kova kiire, ettei pidempää aikaa yhteisille pohdinnoille jäänyt. Saimme kuitenkin puhuttua tärkeimmät asiat yhdessä, joten mitään hätää kehittämishankkeen kannalta ei ollut. Isien kanssa yhteistyö sujui oikein hyvin. Isät olivat avoimia ja kiinnostuneita toiminnasta ja kyselivät kehittämishankkeestamme. Isätkin, jotka eivät toimintaan osallistuneet, pitivät ajatusta isä-lapsi-toiminnasta hyvänä.

9.2 Tuotoksen arviointi

Tuotoksena syntyivät isä-lapsi-toimintailtapäivät ja isä-lapsi-toiminnan opas. Toimintailtapäivien tarkoitus oli kokeilla isä-lapsi-toiminnan ideoita käytännössä

ja muokata niitä tulevaan oppaaseen: mitkä leikit, pelit ja yhteiset kokemukset saavat isät ja lapset innostumaan ja toimimaan yhdessä. Näiden jälkeen karsimme huonoja toimintoja oppaasta ja toisaalta lisäsimme uusia ideoita.

Kaikki toimintailtapäivät onnistuivat kokonaisuudessaan todella hyvin. Isät ja lapset nauttivat silminnähdessä yhdessäolosta ja yhteisestä tekemisestä. Palaute-lomakkeista saimme vain hyvää palautetta niin isiltä kuin lapsiltakin. Lasten ja isien palautelomakkeissa ja suullisissa arvioissa toimintailtapäivät oli arvioitu vain positiivisiksi kokemuksiksi. Monen lapsen mielestä toiminnot olivat liian lyhyitä, mutta se kertoo vain lasten viihtymisestä, kun toimintaa voisi vielä jatkaa. Ohjaajat olivat myös tyytyväisiä toimintailtapäiviin. Kiitosta tuli esimerkiksi sopivanpituisesta toiminnasta ja luovista ideoista. Syynä toimintailtapäivien onnistumiseen oli varmasti tarkkaan mietityt suunnitelmat leikeistä ja aikataulusta. Isien ja lasten ohjaus oli mielestämme helppoa ja heidän kanssa oli helppo tulla toimeen. Kokonaisuudessaan toimintailtapäivistä jäi meille myönteinen kuva.

Isä-lapsi-toiminnan järjestämisessä jäi vielä kehitettävää. Osa toimintailtapäiviin mukaan ilmoittautuneista jätti tulematta paikalle, koska olivat unohtaneet isä-lapsi-toiminnan ajankohdan. Myös yhdessä palautelomakkeessa toivottiin muistutusta toimintailtapäivästä ”huonomuistisille isille”. Ryhmien ilmoitustaululle olisi pitänyt laittaa muistutusviesti isä-lapsi-toiminnasta, jotta kaikki halukkaat olisivat tulleet paikalla. Toinen ohjaajista pohti myös syksyn toimintailtapäivien jälkeen, voisiko isien aktiivisuutta lisätä toiminnan aikana niin, että he itse keksisivät jonkun toiminnan tai idean. Tällaista osallistavaa toimintaa emme kokeilleet, mutta se oli hyvä kehittämissuositus. Isä-lähtöinen toiminnan suunnittelu voisikin mahdollisesti olla hyvä tapa järjestää isä-lapsi-toimintaa jatkossa.

Kevään toimintailtapäivien jälkeen kehitelimme syksyn toimintailtapäiviä varten monipuolisemman palautekyselyn, koska palautekysely oli mielestämme liian yksipuolinen. Syksyn kysely oli muuten samanlainen kuin kevään, mutta lisäsimme siihen avoimia kohtia, joissa isät ja lapset saivat kertoa onnistumisista ja kehittämisistä. Syksyn palautekysely oli meidän mielestämme onnistunut, sillä saimme siitä tarpeeksi tietoa isä-lapsi-toiminnan onnistuneisuudesta ja kehittämiskohteista.

Olemme oikein tyytyväisiä isä-lapsi-toiminnan oppaaseen. Alussa suunnittelimme siitä vain lyhyttä vihkosta, mutta jossain vaiheessa tajusimme, että siitä saa laajan opasvihon henkilökunnan käyttöön. Oppaan tarkoitus on, että työntekijä pystyy suunnittelemaan isä-lapsi-toimintaa pelkän opasvihon avulla, jolloin hänen ei itse tarvitse suunnitella toimintaideoita vaan hänellä on valmiit leikit. Opasvihko on jäsenelty, selkeä ja helppokäyttöinen. Siitä saa hyviä toimintaideoita myös lasten muihin toimintoihin muokkaamalla niitä hieman.

Annoimme päiväkodin johtajalle oppaan arvioitavaksi ennen palautusta. Johtaja oli oppaaseen oikein tyytyväinen, eikä löytänyt muokkausehdotuksia. Opas oli hänen mukaansa sellaisenaan käyttökelpoinen. Johtaja löysi oppaasta uusia leikki-ideoita, joita ei ollut aiemmin edes kuullutkaan ja ideat olivat hänen mukaan hyvin muunneltavissa muihin lasten toimintoihin.

9.3 Eettinen arviointi

Eettisiä pohdintoja kehittämishankkeessa herätti muun muassa isä-lapsi-toimintojen valokuvaus. Halusimme liittää opinnäytetyöraporttiin ja isä-lapsi-toiminnan oppaaseen toimintailtapäivistä valokuvia. Luvan kysyminen sujui hyvin, sillä toimintailtapäivien kutsuissa kysyimme kuvauslupaa kumpaankin osaan erikseen. Lähestulkoon kaikki vanhemmat antoivat luvan käyttää kuvia niin raportissa kuin oppaassakin.

Eettistä pohdintaa herätti myös äitien osallistuminen toimintailtapäiviin. Mietimme pitkään saavatko äidit osallistua, jos isä tai lapselle muu tärkeä mieshenkilö ei ehdi tulemaan lapsen kanssa. Pari äitiä kysyi meiltä, saavatko he osallistua isä-lapsi-toimintaan isän sijasta. Sovimme yhdessä, että toiminta on tarkoitettu vain miespuolisille ja pysyimme päätöksessämme. Isä-lapsi-toiminta ei ole isä-lapsi-toimintaa, jos sinne tulee äitejä.

Pohdimme myös, onko toiminta joitain lapsia syrjivä, jos lapsella ei ole isää tai isoisää elämässään tai ketään muutakaan läheistä mieskontaktia. Toisaalta aina ei voi ajatella elämän menevän tasapuolisesti ja tämän tyyppinen isä-lapsi-toiminta on vapaaehtoista, joten lasta ei toiminnassa syrjitä. Heräsimme mielti-

mään isä-lapsi-toimintaa sateenkaariperheiden kannalta. Jos lapsella on kaksi naispuolista vanhempaa, saavatko he tulla isä-lapsi-toimintaan mukaan. Mielestämme toinen voi tulla isän roolissa mukaan toimintaan.

9.4 Opinnäytetyön tulosten hyödynnettävyys, levittäminen ja kehittämisehdotukset

Päiväkodin henkilökunnalle jäi lähdettyämme isä-lapsi-toiminnan opas toiminnan jatkamista varten. Näin ollen työntekijät saavat valmiita ideoita ja voivat helposti jatkaa isien ja lasten yhteistä toimintaa. Oppaassa olevat leikit ja pelit ovat muokattavissa myös lasten toimintatuokioihin, joten opas palvelee henkilökuntaa monin tavoin.

Tarkoituksemme oli saada isä-lapsi-toiminnasta pysyvä malli päiväkotiin. Isä-lapsi-toiminnan jatkaminen on päiväkodista, johtajasta ja työntekijöiden kiinnostuksesta kiinni. Johtaja kertoi meille, että hän on yrittänyt saada isä-lapsi-toiminnalle jatkoa päiväkodin sisällä, sillä hän pitää sitä tärkeänä. Saamme levitettyä ja juurrutettua isä-lapsi-toimintaa päiväkotiin vielä kehittämishankeen jälkeen, sillä toinen meistä tekee töitä päiväkodissa vuoden loppuun asti. Tarkoitus on esitellä opas koko henkilökunnalle palaverissa ja pitää ennen joulua yksi isä-lapsi-toiminta-iltapäivä yhden ryhmän isille ja lapsille. Johtaja pystyy esittelemään opasta myös muille Turun kaupungin päiväkotien johtajille, jolloin toimintaidea leviää Suikkilanseudun päivähoitoyksikön ulkopuolelle. Isä-lapsi-toiminnan opas palvelee myös tulevaa uraamme päiväkodissa, sillä voimme itsekin käyttää oppaan ideoita hyväksi omassa työssämme.

Isä-lapsi-toimintaa voi juurruttaa päiväkoteihin osaksi vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Toimintailtapäiviä voisi järjestää vuosittain kerran tai lukukausittain. Eräs työntekijä ehdotti, että päiväkodin vanhempainyhdistys voisi järjestää säännöllisesti isä-lapsi-toimintaa päiväkodin lapsille ja isille. Samalla yhdistys pystyisi keräämään rahaa päiväkodin hyväksi järjestämällä buffetin toiminnan yhteyteen.

9.5 Oman oppimisen ja kehittymisen arviointi

Kehittämishanke oli meille molemmille hyvä oppimiskokemus. Opimme ottamaan vastuuta kokonaisen pidempiaikaisen toiminnan suunnittelusta ja aikataulutuksesta. Vastuunoton opettelu olikin opettavainen kokemus ja osasimme olla vastuullisia toiminnan suunnittelijoita ja toteuttajia. Informoimme harjoitteluohjaajiamme ja johtajaa mahdollisimman usein etenemisestä. Pyrimme myös suunnittelemaan toimintailtapäivät huolella ja ajoissa. Saimme kehittämishankkeen aikana myös hyvää harjoitusta ryhmien vetämisestä. Toiminnan vetäjinä otimme kaikki isät ja lapset huomioon niin, että kaikki tulivat nähyksi.

Vaikka meille ei missään vaiheessa tullut kauhea kiire, opimme, että suunnitteluun ja vanhemmille tiedottamiseen kannattaa varata mieluummin liikaa aikaa kuin liian vähän. Etenkin vanhemmille lähetettävät tiedotteet, jotka pitää palauttaa, tulevat usein myöhässä tai palautuspäivän lähellä. Näin ollen lähettäisimme kutsut ja tiedotteet ehkä pari päivää aikaisemmin.

Lisäksi opimme yhteistyötaitoja, kun suunnittelimme ja vedimme yhdessä toimintailtapäiviä ja kirjoitimme opasta sekä raporttia. Meidän piti ottaa suunnittelussa huomioon toisemme, emme siis voineet vain päättää asioista yksin. Näin saimme lisää kokemusta yhteistyöstä ja keskusteleavasta työotteesta. Kommunikointimme pelasi hyvin yhteen, sillä kummatkin ottivat toiminnan ja oppaan suunnittelusta vastuuta ja joustivat tilanteissa, joissa toinen tarvitsi tukea.

Oman oppimisen kannalta olisimme toivoneet toimijoilta enemmän hampurilaispalautetta. Saimme koko prosessin aikana paljon positiivista palautetta, mikä ei tietenkään ole huono asia. Ajattelimme, että isät ja lapset ja työntekijät saattavat nähdä tuotoksissa jotain kehitettävää, jota me emme hankkeen tekijöinä näe. Toimintojen muokkaaminen ja muutosideat jäivät meidän mietittäviksi, sillä kaikki olivat tyytyväisiä toimintaan.

9.6 Ammatillinen arviointi

Isien ja lasten toimintailtapäivien järjestäminen ja opasvihon tekeminen henkilökunnalle liittyi vahvasti sosionomin osaamisalueeseen. Sosionomi tukee ja auttaa perhettä arjessa, joten perheiden kanssa tehtävä yhteistyö kuuluu sosionomin työnkuvaan päiväkodissa. Isä-lapsi-toiminnan järjestämisessä sosionomi pystyy edistämään isien ja lasten myönteistä vuorovaikutusta, mikä tukee perheen arkea.

Isä-lapsi-toiminnan järjestäminen ja yhteistyö vanhempien kanssa kasvatti meitä sosionomeina ja työntekijöinä. Opimme kantamaan vastuuta toimistamme työntekijän roolissa ja ottamaan aktiivisesti kontaktia vanhempiin. Harjoittelun aikana oivalsimme, kuinka arvokasta yhteistyö vanhempien kanssa on ja sen, että siihen kannattaa panostaa. Huomasimme myös, että vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa päiväkotiarjesta ja siitä, mitä lapset tekevät päiväkodissa. He osallistuvat mielellään lastensa päiväkotimaailmaan. Isä-lapsi-toiminta tukee vanhempien osallistumista lastensa päivähoitoon. Uskomme, että tällaiseen toimintaan kannattaa panostaa.

Kehittämishankkeessa harjaannuimme vanhempien kohtaamisessa ja yhteistyössä, kun saimme itse toimia yhteistyössä isien kanssa. Emme siis vain seuranneet taustalta ohjaajiemme toimimista vanhempien kanssa. Luottamus omiin työskentelytaitoihin kasvoi, sillä vanhemmat pitivät meitä samassa arvossa kuin muita ryhmän työntekijöitä. Harjoittelu ja kehittämishanke kasvattivat itseluottamustamme hyvinä työntekijöinä.

LÄHTEET

Aalto, I. 2012. Isyyden aika. Historia, sukupuoli ja valta 1990-luvun isyyskeskusteluissa. Porvoo: Bookwell Oy.

Alasutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.

Ekström, L.; Leppämäki, P. & Vilen, M. Vuorovaikutuksellinen tukeminen 2002. 3. uudistettu painos 2008. Helsinki: WSOY.

eNorssi. Aivorihi. Viitattu 17.3.2013 <http://www.enorssi.fi/> > Opetus ja materiaalit > Työtapapankki > Aivorihi.

Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Helsinki. WSOY.

Heikkilä, M.; Välimäki, A-L. & Ihalainen, S-L. 2007. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes. Saatavilla

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15.–16., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Ikola-Norrbacka, R. 2004. Päivähoito – kuntien kilpailuvaltti? Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Kalland, M. Tuula Tamminen: Lapsen ja lapsuuden puolesta. 287–289. Teoksessa Kalland, M. & Sinkkonen J. (toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOY.

Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kemppinen, P. & Rouvinen-Kemppinen, K. 2004. Lasten kasvatuksen aarrearkku. Vantaa: Kanustusvalmennus P & K Oy.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36

Lindon, J. 2005. Child Care and Early Education – Good practice to support young children and their families. London: Thomson Learning.

Maaseudun tulevaisuus 2013. Hallitus: kotihoidon tuen muutos ei ole leikkaus. Viitattu 29.11.2013. <http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/hallitus-kotihoidon-tuen-muutos-ei-ole-leikkaus-1.47665>

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013a. Lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus. Viitattu 23.10.2013. <http://www.mll.fi> > perheille > vanhempainnetti > tietokulma > vanhemmus ja kasvatusta > lapsen ja vanhemman varhainen vuorovaikutus.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013b. Isä-lapsitoiminnan opas. Onni löytyy arjesta. Newprint. saatavana myös pdf-muodossa: http://varsinaissuomenpiiri-mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/5db8b87cb68af96373de9c44314550eb/1382295486/application/pdf/258238/Is%C3%A4-lapsitoiminnan%20opas_matalaresoluutio.pdf

- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013c. Lapsiperheille. Viitattu 201.10.2013. <http://varsinaissuomenpiiri.mll.fi> > Lapsiperheille.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013d. Isä-hanke. Viitattu 201.10.2013. <http://varsinaissuomenpiiri.mll.fi> > Isä-hanke.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2013e. Varsinais-Suomen piiri. Viitattu 21.10.2013. <http://varsinaissuomenpiiri.mll.fi>> paikallisyhdistykset>projektit>Isä-hanke-2010-2013> Varsinais-suomen piiri
- Nuorten miesten kristillinen yhdistys. 2013a. Toimintaa. Viitattu 20.10.2013. <http://www.isa-lapsi.fi>>toimintaa.
- Nuorten miesten kristillinen yhdistys. 2013b. Isälle. Viitattu 20.10.2013. <http://www.isa-lapsi.fi> > isälle.
- Nuorten miesten kristillinen yhdistys. 2013c. Turku. Viitattu 21.10.2013. <http://www.isa-lapsi.fi> > Turku
- Nuorten miesten kristillinen yhdistys.2013d. Isien ja lasten kokkailuillat 5 kertaa lokakuussa. Viitattu 21.10.2013. <http://www.isa-lapsi.fi> > Toimintaa> kokkailuillat Turussa 1.-29.10.2013.
- Salonen, K. 2013. Opas & opintomoniste opiskelijoille, opettajille, TKI- henkilöstölle. Näkökulmia toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön samankaltaisuuksiin ja eroihin. Julkaisematon opintomateriaali.
- Seppänen, P.; Tapio, N.; Toivanen, R. & Vilen M. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Sinkkonen J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Helsinki: WSOY.
- Sinkkonen, J. Lapsen ja isän varhainen suhde. 115–124. Teoksessa Kalland, M. & Sinkkonen J. (toim.) 2011. Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen. Helsinki: WSOY.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla <http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/varhais2/kasvatus.pdf>
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3. korjattu painos. Tampere: Tampereen Yliopisto.
- Verkko-tutor. 2002. Dialogi - vastavuoroista ja tasavertaista keskustelua. Viitattu 20.3.2013. <http://www.uta.fi/tyt/verkkotutor/dialogi.htm>
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Vuori, J. 2004. Isyyden mallit ja isien valinnat. 29–63. Teoksessa Aalto, I. & Kolehmainen (toim.) Isä kirja. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Keltinkangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki. WSOY.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2013. Kasvatuskumppanuus -menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Viitattu 31.2.2013.
- Karikoski, H. & Tiilikka, A. Eheä kasvunpolku – haaste yhteistyölle. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä. PS-kustannus.

Isä-lapsi-toiminnan opas

Ideoita isä-lapsi-toimintaan

Riikka Niemi, Sanna Vaihinén

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
ÅBO YRKESHÖGSKOLA

Sisällys

Saatesanat	2
Metsäretki	3
Pallopelit ja -harjoitukset	5
Liikuntaleikit	7
Seikkailurata sisällä	9
Olympialaiset	11
Musiikki ja taide	12
Rakentaminen ja remontointi	13
Loppurentoutuminen	14
Muita toimintaideoita	15
Liitteet	16
Oravametsän Kurrekoulun seikkailuradan ohjeistus	16
Oravametsän Kurrekoulun kokelaan passi	18
Eläinristikko	19
Palloiluharjoitusten ohjeistukset	20

Ideoita isä-lapsi-toimintaan

Tämä opas on tehty opinnäytetyönä Suikkilanseudun päivähoitoyksikköön. Opas on tarkoitettu päiväkodin työntekijöiden avuksi isä-lapsi-toiminnan suunnitteluun. Oppaan ovat tehneet viimeisen vuoden sosionomiopiskelijat Riikka Niemi ja Sanna Vaihinen Turun ammattikorkeakoulusta. Toteutimme kokeiluna keväällä ja syksyllä 2013 neljä isä-lapsi-toimintailtapäivää Tuutikkien (2-5-vuotiaita lapsia) ja Nipsujen (5-7-vuotiaita lapsia) ryhmään.

Opas sisältää erilaisia ideoita isä-lapsi-toimintaan päiväkotikäisille lapsille ja heidän isilleen, isäpuolilleen, isoisilleen tai muille tärkeille mieshenkilöille. Toimintaideat on jaoteltu oppaassa erilaisten teemojen mukaan:

- Metsäretki
- Pallopelit ja -harjoitukset
- Liikuntaleikit
- Seikkailurata
- Olympialaiset
- Musiikki ja taide
- Rakentaminen ja remontointi
- Rentoutuminen
- Muut toiminnot
-

Kokeilukertojemme perusteella suosittelemme tuokioiden kestoksi noin tuntia. Esikouluikäisille lapsille ja heidän isilleen voi kuitenkin pitää vähän pidemmänkin tuokion. Tuokioihin on hyvä valita 5-10 eri leikkiä tai toimintoa. Muutama leikki on hyvä olla myös varalla, jotta toiminta-aikaa voi säädellä pidemmäksi tai lyhyemmäksi osallistujien innostuksen ja aikarajan mukaan. Toimintaideoita eri otsikoiden alta voi usein yhdistellä, esimerkiksi metsäretkeä suunniteltaessa voi hyvin valita leikkejä myös liikuntaleikkien alta. Monet vihon toiminnoista ovat sovellettavissa sekä sisällä että ulkona toteutettaviin tuokioihin. Vihon leikkejä voi vaikeuttaa tai helpottaa lasten iän mukaan.

Kiva idea isä-lapsi-toiminnan pitämiseen on joka kerralla toistuva sama teema. Tuutikkien ryhmässä (2-5 vuotiaita lapsia) käytimme molemmilla toimintakerroilla Oravametsä teemaa. Ideana oli, että läheisestä Oravametsästä Kurrekoulun opettaja oli tullut käymään päiväkotiin. Sisäseikkailuradalla kurreopettaja testaa lapsien oravataitoja, joiden perusteella katsotaan, olisiko lapsella mahdollisuus päästä kurrekoulun oppilaaksi. Metsäretkellä puolestaan lapset pääsivät kurrekoulun opettajan kanssa tutustumaan Oravametsään ja sen saloihin.

Isä-lapsi-toiminta on hyvä tapa lisätä isien osallisuutta päiväkodissa. Samalla tuetaan isien ja lasten suhdetta. Saimme järjestämistämme isä-lapsi-toimintakerroista paljon hyvää palautetta isiltä. He myös sanoivat toivovansa toiminnalle jatkoa. Isä-lapsi-toiminnan avulla voidaan tarjota isille ja lapsille ilmaisia hyviä yhteisiä kokemuksia. Isä-lapsi-toiminta on hyvä tapa ylläpitää päiväkodin ja perheen välistä yhteistyötä.

Oppaan lopussa on liitteenä materiaaleja järjestämiltämme toimintakerroilta. Liitteistä voit kopioida tai muunnella omaan tuokioosi sopivaksi materiaaleja.

Metsäretki

- **Suon ylitys**

Metsästä merkitään alue, joka on suo. Suoalueella ei saa koskea maahan, vaan pitää kulkea erilaisia apuvälineitä, kuten lautoja, kiviä ja istuinalustoja pitkin.

- **Puunatta**

Metsästä päätetään peliin kuuluvia puita yksi vähemmän kuin pelaajia. Yksi pelaaja menee puiden keskelle ja loput menevät oman puun luo. Keskellä olija huutaa: "Puun vaihto!" ja kaikki yrittävät juosta toisen puun luo. Se, joka jää ilman puuta, joutuu keskelle.

Isät ja lapset voivat pelata tiiminä niin, että he ovat saman puun luona ja kulkevat käsistä kiinni pitäen tai kädet sidottuina yhteen.

- **Tiku, Vili ja Pete -puuleikki**

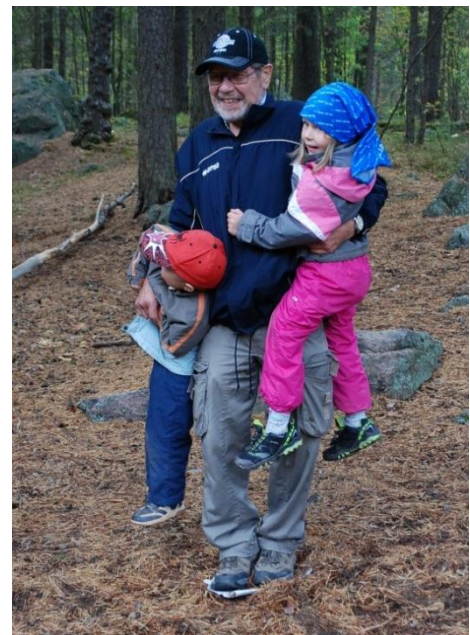
Metsästä merkitään kolme puuta ja ne nimetään Tikuksi, Viliksi ja Peteksi. Leikkijöitä kehoitetaan painamaan kunkin puun nimi mieleen. Leikin vetäjä huutaa jonkin puiden nimistä, ja leikkijät juoksevat koskettamaan kyseistä puuta. Muutaman harjoituskierron jälkeen jokaisella kierroksella viimeinen huudettu puun luona olija tippuu pelistä. Isät ja lapset voivat pelata tiiminä niin, että he kulkevat käsistä kiinni pitäen tai kädet sidottuna yhteen.

- **Sanomalehden taitto**

Isä-lapsi pareille tai kolmikoille jaetaan ison sanomalehden aukeama. Heidän tehtävänsä on mahtua seisomaan lehden päälle niin, etteivät he koske maahan. Jos se onnistuu, sanomalehti taitetaan keskeltä ja he yrittävät taas mahtua sen päälle. Taittamista jatketaan niin kauan, kunnes sen päällä ei enää pysty olemaan niin, ettei koske maahan. Isän on sallittua ottaa pelissä lapsi syliin, jos he itse keksivät tehdä niin.

- **Sanomalehden läpi hyppäys**

Tämä leikki soveltuu hyvin edellä mainitun sanomalehden taitto -leikin jälkeen. Ohjeet ovat yksinkertaiset: isä pitää sanomalehteä ilmassa ja lapsi saa hypätä sen läpi.

- **Kapteeni/Orava käskee**

Leikin vetäjä on Kapteeni tai Orava tai muu metsän eläin, joka kertoo, mitä leikkijöiden pitää tehdä. Hän kertoo sen sanomalla: "Kapteeni/Orava käskee hypätä tasajalkaa". Jos leikin vetäjä ei sano "kapteeni käskee" käskyn alkuun, käskyä ei kuulu noudattaa. Tarkoituksena on, että tehtäviä tehtäisiin mahdollisuuksien mukaan yhdessä isän kanssa.

Käskeyideoita:

- Kapteeni käskee hyppiä tasajalkaa
- Kapteeni käskee isän koske lapsen nenää
- Kapteeni käskee lapsen juosta isän ympäri
- Kapteeni käskee taputtaa toisen mahaa
- Kapteeni käskee halata isää
- Kapteeni käskee pistää silmät kiinni ja mennä kyykkyyn

- **Tarkkuusheitto kävyillä**

Maahan merkitään alue, jonka takaa heitetään käpyjä purkkiin tai piirretylle alueelle. Jokainen leikkijä saa 5 heittoyritystä. Leikkijöille voidaan kertoa, että autamme oravia keräämään ruoaksi käpyjä.

- **Eksyneet eläimet**

Metsään laitetaan näkyville eläinten kuvia. Niiden ympärille levitetään sekalaisiin paikkoihin lappuja, joissa lukee eläimen nimi tai eläimen ääni. Lasten tehtävänä on auttaa eläimiä löytämällä niiden nimet ja äänet takaisin oikeille omistajilleen. Isät voivat auttaa tehtävässä lapsia etsimällä lapsen kanssa kortteja ja lukemalla, mitä korteissa lukee.

KISSA MIAU

- **Eväät**

Metsäretken loppupuolella on mukavaa syödä yhdessä kotoa tuotuja eväitä. Eväiden tuomisesta on hyvä kertoa kutsussa ja muistuttaa vielä vanhempia, kun he hakevat lasta. Eväiden syönnin jälkeen on hyvä ottaa vielä jokin yhteinen loppuleikki, ennen kuin lähdetään kotiin.

- **Kultaiset kävyt (loppupalkinto)**

Lapset voidaan palkita hyvin suoritetuista tehtävistä metsässä esimerkiksi kultaisiksi spraymaalatuilla kävyillä. Pienen konkreettisen palkinnon avulla lapsille jää pysyvä muisto yhteisestä metsäretkestä.

Pallopelit ja -harjoitukset

Järjestimme 5-6-vuotiaille lapsille ja heidän isilleen ulkona jalkapalloa ja palloiluradan. Palloilukerta kesti noin tunnin verran.

Toiminta oli jaettu kahteen osuuteen: palloilurasteihin ja jalkapallon pelaamiseen. Aloitimme palloilurasteilla, jotka isät ja lapset saivat käydä läpi vapaasti valitsemassaan järjestyksessä. (Palloiluharjoitusohjeet liitteenä vihon lopussa.) Tähän varasimme aikaa noin 30 min. Tämän jälkeen pelasimme kaksi lyhyttä jalkapallopeliä. Ensimmäisessä pelissä joukkueet olivat isien ja lasten sekajoukkueita. Palloilukerta huipentui isät vastaan lapset peliin, josta lapset innostuivat kovasti.

- **Joukkuepelejä isille ja lapsille:**

- Jalkapallo
- Sisäjalkapallo
- Sähly
- Koripallo

Huom! Pelkän pelaamisen lisäksi kannattaa ottaa myös erilaisia peliharjoitteita tai tehdä aiheeseen liittyvä rastirata. Pelaaminen onkin sitten toiminnan loppuhuipennus, jonka ei tarvitse kestää kovin pitkään. Radan kesto voi hyvin olla puolet ajasta.

- **Palloiluradan pisteet:**

- Potku maaliin
- Pujottelurata
- Kopittelupiste
- Tarkkuusheitto
- Sählypiste
- Sulkapallo
- Purkkien kaato

Muita palloiluehdotuksia:

- **Pallonpuhallus-rata**

Isä ja lapsi puhaltavat yhdessä ilmapalloa maalarinteipillä merkittyä rataa pitkin. Pallo yritetään saada pysymään viivojen sisällä. Jos pallo menee rajojen yli, se siirretään takaisin radalle.

Tarvitaan: ilmapallo ja maalarinteippiä

- **Palloambulanssi**

Isä ja lapsi ovat ambulanssikuskeja, jotka kuljettavat sairaalaan "loukkaantuneita" palloja. Pyyhe toimii ambulanssina, jonka päälle pallo laitetaan ja isä ja lapsi ottavat pyyhkeen päistä kiinni. Ohjaaja tekee tötsien avulla reitin, jota pitkin ambulanssi kulkee. Pallot viedään vanteen luo, joka on sairaala. Työ on valmis, kun kaikki pallot ovat päässeet sairaalaan.

Tarvitaan: Iso pyyhe tai liina, palloja, tötsiä, vanne

- **Pallon vierittäminen luolaan**

Pupulapset asuvat luolassa ja pelkäävät ihmisiä, joten he eivät uskalla tulla ulos luolasta. Heidän pallonsa ovat vierineet ulos, joten isien ja lasten on autettava pupulapsia saamaan pallot takaisin vierittämällä kaikki pallot luolaan tötsien kohdalta.

Tarvitaan: Iso penkki luolaksi, iso peite penkin päälle, palloja, tötsiä

- **Palloviesti**

Isät ja lapset jaetaan kahteen joukkueeseen ja he menevät jonoiksi niin, että vuorotellen on isä ja lapsi. Tarkoitus on vierittää palloa haarojen läpi taaksepäin. Jonon viimeinen juoksee pallon kanssa etummaiseksi ja vierittää taas pallon taakse. Kun kaikki ovat vierittäneet pallon, joukkue menee kyykkyyn.

Huom! Viestistä voi tehdä montaa eri variaatiota. Voi vaihtaa esimerkiksi kuljetettavaa esinettä, vaihtaa kuljetustyyliä (pallo annetaankin toiselle yläkautta) Lapset innostuvat yleensä jos saavat kisata isiään vastaan, joten viesti toimii isommilla lapsilla myös isät vs. lapset - kisailuna.

Tarvitaan: 2 palloa

- **Polttopallo**

Kentälle merkitään ympyrä, jonka sisälle osallistujat menevät. Yksi isä tai lapsi jää ulkopuolelle polttajaksi. Polttaja heittää palloa muita kohti, ja se johon pallo osuu, tulee polttamaan muita ulkopuolelle. Ensimmäinen polttaja saa mennä rinkiin mukaan, muut jäävät polttajiksi. Viimeinen poltettava on voittaja.

Huom! Lapset innostuivat kovasti isien polttamisesta isien ollessa ringissä ja lapset polttajina.

Liikuntaleikit

- **Pyykkipoikajuoksu**

Tässä leikissä isät seisovat rivissä ja lapset juoksevat. Pyykkipojat ripotellaan maahan tai puiden oksiin roikkumaan. Lapset lähtevät pillin vihellyksestä keräämään pyykkipoikia ja vievät ne yksitellen isiensä vaatteisiin kiinni. Aikuinen ottaa aikaa minuutin ja kun aika loppuu, ei saa enää hakea pyykkipoikia. Lopuksi laske-
taan kuinka monta pyykkipoikaa kukin sai kerättyä.

Leikkiä voi leikkiä myös niin, että aikaa ei oteta vaan kunkin lapsen pitää hakea tietty määrä pyykkipoikia isien vaatteisiin.

Tarvitaan: sekuntikello, paljon pyykkipoikia

- **Pikipata**

Kentälle merkitään ympyrä, jonka rajalle merkitään isä-lapsipareille kotipesät, yhtä paria lukuun ottamatta. Kotipesätön pari kiertää pataa kotipesien takana ja tiputtaa kapulan jonkun isä-lapsi-parin taakse. Pari juoksee padan ympäri. Pesässä oleva pari ottaa kapulan ja lähtee juoksemaan vastakkaiseen suuntaan. Tarkoitus on ehtiä ensimmäisenä parina takaisin kotipesälle. Ensimmäisenä saapunut pari jää kotipesään ja hitaampi pari jää pesättömän parin rooliin. Isät ja lapset ovat pelin ajan käsi kädessä.

Huom! Hauska lisä leikkiin tulee jos kilpaa pesälle juoksevien parien pitää kädellä kohdassa ja jatkaa taas kilpajuoksua.

Tarvitaan: Keppi tai muu esine merkkikapulaksi

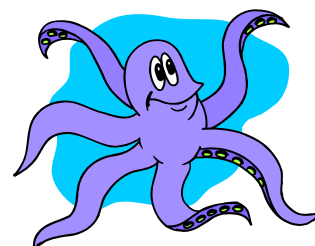
- **Mustekala**

Kentän päihin merkitään rajaviivat, joille juostaan vuorotellen. Yksi isä-lapsipari valitaan mustekalaksi kentän keskelle. Muut isät ja lapset menevät pareina toiselle viivalle. Isä ja lapsi pitävät toisiaan käsistä kiinni leikin aikana.

Mustekalapari huutaa keskeltä "Kuka pelkää mustekalaa", johon muut vastaavat "En minä ainakaan". Sen jälkeen parit lähtevät juoksemaan toiselle viivalle ja mustekala ottaa heitä kiinni. Kun pari jää kiinni, he jäävät paikalleen ottamaan muita kiinni.

Leikkiä voi pelata myös niin, että kiinni jäänyt pari saa juosta muita kiinni.

Tarvitaan: Tötsiä, huomioliivi tms. merkkivaate mustekalalle

- **Hännänryöstö**

Kentältä rajataan pelialue ja jokaisella osallistujalle jaetaan oma häntä. Hännänryöstössä isät ja lapset ovat hiiripareja, jotka yrittävät varastaa toisten hiiriparien hännät ja vastaavasti yrittävät suojella omia häntiään väistelemällä. Pari saa olla pelissä mukana niin kauan kun jommallakummalla on häntä tallella, muuten he tippuvat pelistä. Voittajapari on viimeinen, jolla häntä on tallella.

- **Viimeinen pari uunista ulos**

Isät ja lapset asettuvat viivan taakse parijonoon. Yksi pari ottaa muita kiinni (kiinniottajat pitävät toisiaan käsistä koko ajan.) Kiinniottajapari menee sovitulle paikalle kauemmas jonosta ja huutaa "Viimeinen pari uunista ulos". Viimeisenä oleva pari lähtee juoksemaan eteenpäin omilta puoliltaan ja kiinniottajapari yrittää saada isän tai lapsen kiinni ennen kuin he saavat toisiaan kädestä kiinni. Jos jompikumpi saadaan kiinni, heistä tulee yhdessä kiinniottajapari ja toinen pari saa mennä johon ensimmäisiksi.

Tarvitaan: tötsiä kiinniottajaparin aloituspaikaksi ja jonon etuviivaksi

- **Paljonko kello on Rouva/Herra susi?**

Valitaan isistä tai lapsista joku pesään Herra/Rouva sudeksi. Muut menevät kentällä sovitun paikkaan riviin ja kysyvät "Paljonko kello on Rouva Susi" ja susi vastaa (luvun 1-12). Muut ottavat askeleita kellonajan mukaan. Kun susi vastaa "ruoka-aika" hän hyökkää ja yrittää ottaa jonkun kiinni. Kiinni jääneestä tulee uusi susi.

Huom! Kannattaa sopia, tietty kohta, jossa täytyy viimeistään huutaa ruoka-aika, ettei lapset ja isät seiso suden nenän edessä. Näin saadaan peliin juoksua.

- **Peilissi**

Yksi pelaaja valitaan peiliksi vanteen sisälle ja muut menevät lähtöviivalle. He saavat liikkua eteenpäin silloin, kun peili katsoo pois päin. Kun peili katsoo muita päin, heidän pitää olla aivan paikallaan. Jos peili näkee isän tai lapsen liikkuvan, hän sanoo tämän nimen ja hän joutuu aloittamaan alusta. Peili vaihtuu jos joku pääsee koskettamaan peiliä.

Tarvitaan: tötsät lähtömerkiksi, vanne peilin kotipaikaksi.

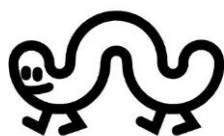

- **Värissi**

Värissi toimii melkein samalla tavalla kuin peilissi, mutta tässä värissi katsoo koko ajan leikkijöitä. Värissi kertoo leikkijöille, mitä väriä pitää olla, jotta saa liikkua ja kuinka monta askelta saa ottaa. "Se kenellä on vihreää housuissa, saa liikkua viisi hiirenaskelta." Värissi vaihtuu, kun joku koskettaa tätä.

- **Matopeli**

Isät ja lapset kulkevat parina. Yksi pareista on mato ja ottaa muita pareja kiinni. Kun he saavat jonkun parin kiinni, nämä liittyvät kiinniottajapariin käsistä tai olkapäistä kiinni ja jatkavat yhdessä kiinniotta. Lopuksi leikkijät muodostavat ison madon, joka kasvaa syödessään.

Huom! Perusnatta-leikeissä, joissa yksi ottaa muita kiinni ja muut juoksevat pakoon, on helppo keksiä erilaisia innostavia variaatioita vaikkapa vuodenajan tai juhlapyhien mukaan. Joulun aikaan voi leikkiä vaikkapa tonttuhippaa, jossa tonttu ottaa kiinni juoksevia pipareita. Vain mielikuvitus on rajana. Lapset innostuvat myös, jos natalla on jokin hattu tai kaulahuivi merkkinä roolistaan. Tämä merkki auttaa myös hahmottamaan ketä pakoon juostaan.

Seikkailurata sisällä

- **Esimerkkiteema: Oravametsän kurrekoulu**

Läheisestä Oravametsästä on tullut kurrekoulun opettaja käymään päiväkotiin. Sisäseikkailuradalla kurreopettaja testaa lapsien oravataitoja, joiden perusteella katsotaan, olisiko lapsella mahdollisuus päästä kurrekoulun oppilaaksi. Lapset keräävät pisteiden suoritusmerkintöjä passiin. Passin palauttamalla lapsi saa palkinnon (esim. oravankorvapanan), joka on merkki siitä, että lapsi on täyttänyt pääsyvaatimukset kurrekoulun oppilaaksi. (Oravametsän kurrekoulun seikkailuradan pisteiden ohjeistukset, passi ja eläinristikko liitteenä vihon lopussa.)

- **Tunnustelupiste**

Tunnustelupisteellä lapsen silmät sidotaan, ja hänen pitää arvata mitä esineitä purkeissa on tunnustelemalla niitä. Jos lapsi ei tiedä mitä purkissa on, isä voi antaa vihjeitä.

- **Tarkkuusheitto**

Tarkkuusheittopisteellä isä ja lapsi yrittävät heittää mahdollisimman monta palloa tai käpyä purkkiin. Heittopisteitä tai purkkeja voi olla eri paikoissa, niin että osassa pisteistä on lyhyempi matka heittää purkkiin ja osassa pidempi.

Tarkkuusheiton voi myös toteuttaa niin, että seinälle kartongista tai kankaasta merkitään alue johon yritetään osua pallolla.

- **Esterata**

Erilaisista esineistä, kuten tuoleista, penkeistä ja patjoista muodostetaan esterata, jonka esteiden yli, ali ja läpi lasten pitää mennä. Esteradalle voi asettaa myös esteitä, joihin ei saa koskea.

- **Trampoliinihyppely**

Trampoliinilla voi tehdä monenlaisia harjoitteita. Lapsi voi hyppiä tavallisesti, tehdä X-hyppyjä, hypätä mahdollisimman korkealle, hyppiä istuen tai hypätä isän syliin trampoliinista. Jos trampoliini on tarpeeksi kestävä myös isälle, voidaan kokeilla hyppiä niin, että lapsi on isän sylissä.

- **Tunneli**

Tunnelin on jännittävän hämärä paikka, jota pitkin lapsi voi hakea jonkin tavarahan, kuten pallon, kortin tai kävyn. Sen voi tehdä esimerkiksi tuoleista, joiden päälle laitetaan kangas. Tunnelista voi tehdä myös radan, jonka läpi lapsen ja isän pitää kulkea päästäkseen seuraavaan paikkaan.

- **Sillan ylitys**

Sillanylityksessä isä ja lapsi ylittävät sillan jollain tietyllä tavalla: kädestä kiinni pitäen, kontaten tai seisten. Sillan voi tehdä esimerkiksi laudoista ja laatikoista.

Siltaan voi lisätä jännittävyyttä laittamalla sen yläpuolelle roikkumaan kankaita, joiden läpi pitää mennä, päästäkseen sillan yli. Esimerkiksi harsokankaasta voi tehdä hurjaa hämähäkinseittä, johon voi kiinnittää tekohämähäkkejä.

- **Peittokyyti**

Lapsi istuu peiton, lakanan tai pyyhkeen päälle. Isä ottaa peiton reunasta kiinni ja vetää lasta mutkitellen ympäri huonetta. Lopuksi lapsi voi myös koittaa aikuisen vetämistä peitolla.

- **Ilmapallot**

Isä heittää pallon ilmaan. Lapsi ja isä yrittävät pitää pallon mahdollisimman kauan ilmassa. Palloa ei kuitenkaan saa ottaa koppiin, vaan sitä saa aina nopeasti näpäyttää ylöspäin.

- **Vanteet**

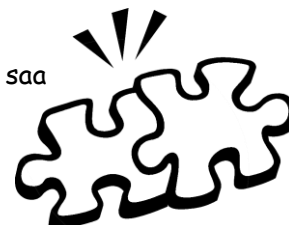
Vanteita kiinnitetään eri paikkoihin, kuten puolapuihin ja penkkeihin ympäri huonetta. Isät ja lapset menevät renkaiden läpi.

- **Ristikkotehtävä**

Lapsille ja isille annetaan ristikkotehtävä, jonka he saavat täyttää. Isä lukee ristikon vihjeet ääneen ja kirjoittaa vastaukset ristikkoon, jos lapsi ei osaa kirjoittaa. (Eläinristikko liitteenä vihon lopussa.)

- **Palapelit**

Palapelipisteellä on esillä eri vaikeusasteen palapelejä, joista lapsi saa valita minkä/mitkä he isän kanssa tekevät.

Olympialaiset

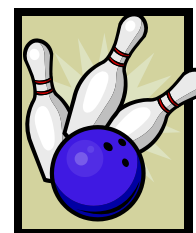
Olympialaisissa isät ja lapset kiertävät eri pisteitä omaan tahtiin. Alussa jaetaan passi, johon merkitään rasti, kun piste on suoritettu. Olympialaiset voi aloittaa virallisesti toivotamalla osallistujat tervetulleeksi ja hankkimalla rekvisiittaa, kuten olympiatulen ja lipun.

- **Saappaanheitto**

Lapset ja aikuiset heittävät saapasta (aikuisilla isompi saapas kuin lapsilla) Pisteelle merkitään kolme eri rajapyykkiä, joista näkee kuinka kauas heitti.

- **Keilailupiste**

Yritetään kaataa "keiloja" (tyhjä taitotölkit täynnä hiekkaa). Keilapallon voi toimia esimerkiksi jalkapallo.

- **Juoksupiste**

Juostaan kiemurteleva rata eri tyyleillä, kuten etuperin ja takaperin tai pomppien kahdella jalalla.

- **Hyppypiste**

Hypätään pituutta, pisteellä ponnistusviiva ja vauhdinottopaikka.

- **Säkkihyppely**

Kuljetaan kiemurteleva rata tai suora matka säkkien sisällä pomppien.

- **Maalipotkupiste**

Tarkoitus on potkaista viivalta erilaisia palloja maaliin. Pisteellä voi olla tavallinen jalkapallo, hieman isompi pallo, tennispallo ja superpallo. Sekä isä että lapsi voivat yrittää tehdä maaleja.

- **Kuulantyöntö**

kuulana voi toimia tavallinen tennispallo tai jokin muu pallo, jota lapsen on helppo käsitellä. "Kuulaa" työnnetään viivalta. Sekä isällä että lapsella on neljä kuulaa työnnettävänä. Radalla kannattaa tehdä rajapyykit, joista pystyy arvioimaan kuinka pitkälle kuula lentää.

- **Pallon kuljetus pyyhkeellä**

Isä ja lapsi kuljettavat palloa pyyhkeen päällä kiemurtelevan radan läpi. Kahdesta hypynarusta voi tehdä kuljetusradan. Tarkoitus on saada pallo pysymään pyyhkeen päällä matkan ajan. Rataa kuljetaan niin nopeasti kuin mahdollista.

Olympialaiset voivat huipentua isät vs. lapset köydenvetokisaan. Isät käyttävät vain yhtä kättä. Lopuksi kiitetään kaikkia osallistumisesta ja jaetaan lapsille kunniakirjat.

Musiikki ja taide

- **Yhteismaalaus**

Yhteismaalauksen voi toteuttaa joko isän ja lapsen yhteisenä maalauksena tai koko toimintatuokioon osallistuvan ryhmän yhteismaalauksena. Toimintatuokion teemasta voi kehittää aiheen yhteismaalaukseen. Esimerkiksi Oravametsä-teemaisessa toimintatuokiossamme maalasimme yhdessä Oravametsän puun osallistuneiden kädenjäljillä.

Tarvitaan: Iso paperi (ryhmälle) tai papereita (isä-lapsi-pareille), pensseleit, maalia

- **Musiikkimaalaus**

Isä ja lapsi saavat yhteisen paperin, johon he maalaavat yhdessä kuvan. Kuvan aiheena voi olla se, mitä tänään on tehty isä-lapsi-toiminnassa. Maalaamisen aikana soiteetaan musiikkia, josta voi saada ideoita maalaukseen.

Tarvitaan: Paperia, pensseleit, maalia, musiikkia

- **Levyraati**

Levyraadissa isät ja lapset voivat tuoda mukanaan levyn tai tuokion vetäjä voi valita kuunneltavat levyt esimerkiksi päiväkodin levyistä. Voittanut kappale soitetaan uudelleen. Lapsille jaetaan rytmisoittimet ja he saavat soittaa kappaleen mukana. Tai vaihtoehtona on, että halukkaat saavat tanssia kappaleen tahtiin. Levyraati toimii hyvin yhteinä osana isompaa kokonaisuutta. Toimintatuokion teemasta voi valita sopivia aiheeseen sopivia kappaleita raadin kuunneltavaksi.

Rakentaminen ja remontoaminen

• Puutyöt

Isät ja lapset voivat nikkaroida yhdessä puusta erilaisia eläimiä ja hahmoja. Nämä ovat yksinkertaisia, mutta lapset tarvitsevat isien apua esimerkiksi naulaamiseen ja sahaamiseen. (Sahaaminen ei ole välttämätöntä, jos ohjaaja vallitsee valmiiksi oikean kokoiset puupalat.)

1. Kissa

Kissan kehoksi tarvitset puupalikan. Kissan korvat ja häntä leikataan nahasta tai kankaasta ja liimataan tai naulataan kehoon kiinni. Lopuksi kissalle piirretään vielä silmät ja suu tussilla. Samalla tavalla voi tehdä myös koiran.

Tarvitaan: puupalikka, nahkaa, sakset, tussi, nauvoja ja vasara tai puuliimaa

2. Kani

Kanin vartaloksi valitaan joko pyöreä tai neliönmuotoinen puupala. Toinen pää sahataan viistoksi, tästä puolesta tulee kanin kasvot. Piirrä nahanpalaan kanille pitkät korvat ja käpälät ja leikkaa ne saksilla. Vaihtoehtoisesti korvat ja käpälät voi tehdä myös jäätelötikuista. Liimaa jäniksen korvat ja käpälät. Piirrä vielä kanin suu, silmät ja viikset. Huom! Hiiren voi tehdä samalla tyylillä, mutta tällöin korvat ovat pienet ja pyöreät ja hiirelle tulee myös pitkä häntä. Pienet käpälät voi tehdä kapeista jäätelötikuista.

Tarvitaan: Puupala vartaloksi, sakset tussi, saha, nahkaa tai jäätelötikkuja jäniksen korviksi ja jaloiksi, puuliimaa, hiontapaperia

3. Taavi-tonttu

Sahaa puun toinen pää viistoksi. Viistosta osasta tulee tonttulakki ja tontun kasvot. Voit halutessasi hioa kasvot lakkiosuus sileäksi hiekkapaperilla. Maalaa osa viistosta osasta tonttulakiksi. Piirrä tontulle silmät, nenä ja suu. Lisäksi tontulle voi tehdä parran pumpulista.

Tarvitaan: Pyöreä puupala, tussi, saha, hiomapaperia, maalia, pensseli

• Päiväkodin tavaroiden **korjaaminen**

Isät ja lapset voivat korjata päiväkodin tavaroita ja leikkivälineitä yhdessä. Ulkona olevat leikkivälineet kaipaavat usein korjausta ja maalausta, joten osaavat isät pystyvät korjailemaan välineitä kuntoon ja lapset pystyvät auttamaan pienissä hommissa.

• Uusien leikkivälineiden **rakentaminen**

Leikkivälineitä voidaan itse rakentaa talkoovoimin isien ja lasten kanssa. Lasten leikkeihin tarkoitettuja pöytiä ja tuoleja sisälle ja ulos voidaan nikkaroida yhdessä isien ja lasten kanssa. Lapset voivat toimia isien apulaisina ja tehdä pieniä nikkarointihommia. Lapset voivat lopuksi maalata työt.

Loppurentoutuminen

- Isä-lapsi-toimintatuokioiden loppuun on hyvä valita jokin leikki tai peli, jossa lapsella ja isällä on mahdollisuus mukavaan yhdessäoloon ja vuorovaikutukseen. Tässä joitain ehdotuksia hyvistä toiminnoista, jotka sopivat myös rentoutukseen.

- **Tennispallohieronta**

Lapsi menee makaamaan mahalleen lattialle. Isä hieroo hänen selkäänsä tennispallolla hellästi, rauhallisen musiikin soidessa. Muutaman minuutin jälkeen voidaan vaihtaa niin päin, että lapsi hieroo isää.

- **Kainalossa makaaminen**

Aikuinen menee makaamaan maahan ja lapsi tulee makaamaan hänen kainaloonsa. Lapsi kertoo aikuiselle, mikä tuokiassa oli mukavinta. Taustalla voi soida hiljaa rauhallinen musiikki.

- **Selkään piirtäminen**

Lapsi menee makaamaan lattialle ja isä piirtää hänen selkäänsä kuvioita. Lapsi yrittää arvata, mitä piirustukset esittävät. Muutaman piirustuksen jälkeen voidaan vaihtaa rooleja. Rentoutuksessa voi käyttää välineenä myös esimerkiksi sivellintä, sulkaa tai silkkihuiivia, jolla silittelee lasta.

- **Silakat paistinpannulla**

Isät ja lapset menevät makaamaan lattialle silakoiksi "paistinpannulle paistumaan". Rentoutuksen vetäjä kertoo, milloin isäsilakat ovat kypsiä. Silloin isät nousevat seisomaan. Isät kokeilevat ovatko heidän omat lapsensa kypsiä nostamalla lapsen jalkaa ylös ja tippamalla sen. Jos jalka on jäykkä, silakka ei ole kypsä, ja kun jalka tippuu rentona maahan, silakka on kypsä. Isät raahaavat kypsän silakan jaloista vetäen pois paistinpannulta tarjolle. Kypsät isä-lapsi-parit jäävät istumaan huoneen reunalle, kunnes kaikki silakat ovat kypsiä.

Muita toimintaideoita

- **Mehulasien sokerointi**

Toimintatuokioihin, joissa liikutaan paljon, on hyvä varata mukaan vettä tai mehua juotavaksi. Tällöin voidaan kokeilla mehulasien koristelemista sokeroimalla niiden reunat. Sokerointi tapahtuu siten, että lasin reuna kastetaan valelemalla siihen sormella tai siveltimellä vettä. Sitten märkää lasin reunaa pyöräytetään tarjottimella, jolla on sokeria. Kun sokerointi on valmis, lasiin voidaan kaataa mehu.

Huom! Sokerointipisteellä ei voi olla kovin monta lasta samaan aikaan, koska heitä on hyvä ohjeistaa yksilöllisesti sokeroinnissa. Tämän vuoksi kannattaa olla samaan aikaan jotain muutakin tekemistä, josta sitten yksi isä-lapsi-pari kerrallaan tulee sokeroimaan.

Tarvitaan: mehukannu, mehua, vettä, laseja, sokeria, tarjotin

- **Hedelmien maistajaiset**

Toimintatuokioiden loppuun voi varata aikaa jollekin lyhyelle erikoisemmalle toiminnalle, kuten hedelmien maistajaisille. Lapsi ja isä saavat oman yhteisen kulhon, johon voi kerätä oman hedelmävalikoimansa. Tarjolle asetellaan kauniisti perushedelmiä, kuten omenaa, päärynää, banaania ja appelsiiniä. Valikoimaan voi kuulua myös erikoisempia hedelmiä, esimerkiksi mangoa. Maistajaisten tarkoitus on saada lapsille uusia makuelämyksiä ja lopettaa toiminta rauhallisesti yhdessä. Maistajaisten aikana lapset ja isät voivat jutella vapaasti ja lähteä toimintahetkestä, kun ovat valmiita.

Tarvitaan: Hedelmiä, hedelmäkulhoja

- **Joulupiparien teko**

Piparienteko yhdessä isän kanssa tuo joulun tunnelmaa. Lapset ja isät paistavat ja koristelevat yhdessä pipareita. Lopuksi voidaan yhdessä maistella niitä kuuman mehun kera. Tarvitaan: valmiit piparitaikinat, kaulimet, piparkakkumuotteja, uunipellit, sokeroitu kuorrutetta.

Liitteet

Oravametsän Kurrekoulun seikkailuradan ohjeistus

1 Tunnustelu

Kurrekoulun oppilaan pitää osata tunnistaa erilaisia esineitä näkemättä niitä, jotta käpyjen kerääminen sujuisi myös yöllä.

Tällä pisteellä tehtäväsi on tunnistaa esine tunnustelemalla niitä. Tehtävän ajaksi sidotaan silmät, jottet voi kurkkia.

2 Rohkeiden silta

Kurrekoulun oppilaan on hyvä olla rohkea ja uskaltaa kulkea hurjissakin paikoissa synkässä metsässä.

Tehtävänäsi on ylittää urheasti pelottava silta kiljumatta. Voit tarvittaessa pitää kiinni isän kädestä.

3 Käpyjen tarkkuusheitto

Kurrekoulun oppilaan tulee osata heitellä käpyjä tarkasti talvisäilöön erilaisista paikoista. Mitä paremmin orava osaa heittää kävyt, sen nopeampaa kerääminen on.

Tehtävänäsi on heittää **kymmenen (10)** käpyä purkkiin talvisäilöä varten. Ainakin **viiden (5)** kävyn tulee osua purkkiin. Käpyjen heittopaikat on merkitty teipillä. Jos tehtävä epäonnistuu, voit yrittää uudelleen.

4 Esterata

Kurrekoulun oppilaan pitää olla ketterä ja osata pujotella metsässä erilaisten esteiden yli, ali ja ympäri. Oravien on hyvä myös osata väistellä vaarallisia ja tuntemattomia esineitä.

Tehtävänäsi on seurata merkittyä reittiä esteiden yli, ali tai ympäri. Radalla olevat maitopurkit ovat sellaisia esteitä, joita pitää väistellä.

5 Trampoliinihyppely

Kurrekoulun oppilaan tulee osata hyppiä korkeita hyppyjä. Hyppiminen kuuluu oravan perustaitoihin, sillä oravat hyppivät puusta puuhun useita kertoja päivässä.

Tehtävänäsi on hyppiä trampoliinilla 30 kertaa. Avustajasi voi laskea hypyt puolesta-si, jotta voit keskittyä hyppimiseen. Kolmenkymmenen hypyn jälkeen voit hypätä alas patjalle.

6 Tunneli

Kurrekoulun oppilaan tulee osata ryömiä erilaisia tunneleita pitkin hakemaan hankalissakin paikoissa olevia käpyjä.

Tehtävänäsi on mennä tunnelin läpi ja hakea **kaksi (2)** käpyä tunnelin edustalla olevaan purkkiin.

7 Eläinristikko

Kurrekoulun jäsenillä on paljon erilaisia eläinystäviä Oravametsässä. Kurrekoulun oppilaan on hyvä tunnistaa mahdollisimman paljon näitä eläinystäviä.

Tehtävänäsi on ratkaista vihjeiden avulla ristikko, jossa on kurrekoulun jäsenten eläinystäviä.

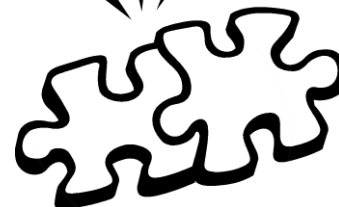
(Jos jokin ristikon kohdista tuntuu liian vaikealta, lapselle voi antaa lisää vihjeitä.)

8 Palapeli

Kurrekoulun oppilaan tulee olla älykäs ja osata ratkaista erilaisia pulmia.

Tehtävänäsi on osoittaa taitosi pulmanratkaisussa kokoamalla valitsemasi palapelin.

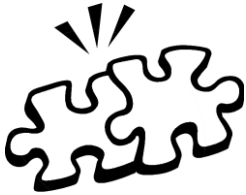
Oravametsän Kurrekoulun kokelaan passi

Hei, arvon Kurrekoulun kokelas!

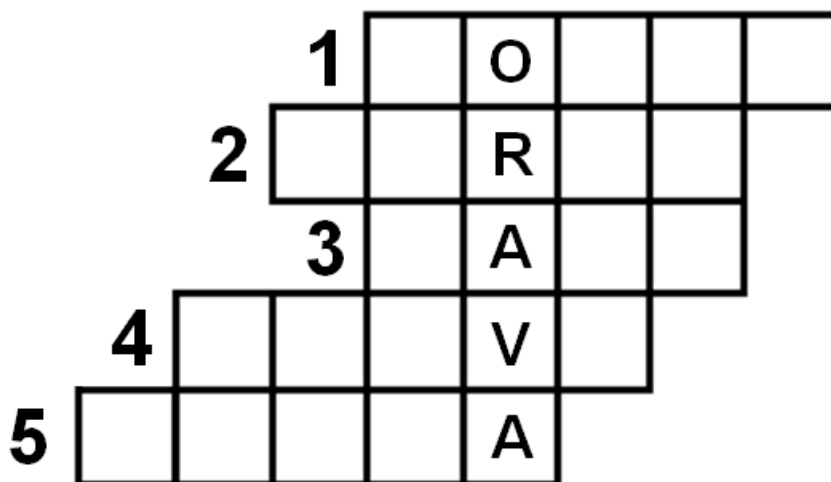
Olet saanut mahdollisuuden osoittaa taitosi ja pyrkiä Oravametsän Kurrekouluun. Päästäksesi arvostettuun kouluunne, sinun täytyy suorittaa ainakin **kuusi (6)** hurjaa tehtävää Oravametsän harjoituskentällä. Suorituksia vahtivat viisaat Kurrekoulun jäsenet. Lisäksi olemme saaneet teidän lähipiiristänne vapaaehtoisia miehiä auttamaan tässä laadunvalvontatehtävässä. Onnea matkaan!

Oheiseen passiin merkitään rasti aina kun olet suorittanut jonkin vaadituista Kurrekoulun harjoitustehtävistä. Kun olet kerännyt rasteja kuusi tai enemmän, tuo passisi tarkastukseen Kurrekoulun ohjaajalle.

<p>1. Tunnustelupiste</p> 	<p>2. Rohkeuden silta</p>
<p>3. Käpyjen tarkkuusheitto</p> 	<p>4. Pujottelu</p>
<p>5. Trampoliinihyppely</p> 	<p>6. Tunneli</p>
<p>7. Eläinristikko</p> 	<p>8. Palapeli</p>

Eläinristikko

Vihjeet:

1. Tämä suosittu lemmikkieläin on hyvä talon vahti. Se pitää viedä lenkille päivittäin. Esimerkiksi Mikki Hiiren Pluto on tällainen eläin.
2. Tämä iso ruskea metsäneläin nukkuu talviunta ja syö hunajaa. Se tunnetaan myös nimellä mesikämmen.
3. Tämä eläin on suomuinen ja elää vedessä. Se voi olla lemmikkinä akvaariossa.
4. Tällä metsässä asuvalla eläimellä on isot sarvet niin kuin porolla. Se on väriltään ruskea. Tämän eläimen poikasia kutsutaan vasoiksi.
5. Tämä eläin tykkää saalistaa hiiriä. Se kehrää kun sitä silite-tään. Tämä eläin tykkää leikkiä lankakerillä.

Palloiluharjoitusten ohjeistukset

Potku maaliin

Potkaise jalkapallo maaliin törppöjen välistä, ensin ilman vauhtia ja sitten vauhdin kanssa.

Kokeilkaa kummatkin sekä maalintekoa että maalivahtina olemista.

Pujottelurata

Pujottele pallon kanssa törppöjen välistä edestakaisin. Kummatkin saavat kokeilla kuinka pujottelu sujuu!

Kopittelupiste

Tarkoitus on yrittää yhteistä kopittelu-ennätystä.

Valitkaa ensin jompikumpi palloista. (Amerikkalainen jalkapallo tai tennispallo)

Menkää seisomaan kasvojen välistä, jotka ovat lähempänä toisiaan. Kokeilkaa kopitella mahdollisimman kauan ilman että pallo putoaa maahan.

Kun kopittelu sujuu, vaihtakaa kauempana toisistaan oleville törpöille ja yrittäkää uutta ennätystä.

Tehkää halutessanne sama toisella pallolla.

Tarkkuusheitto

Yritä heittää kaikki pallot ensin lähimpänä olevaan ämpäriin. Tämän jälkeen voit yrittää heittää pallot toisiksi kauimpaa ämpäriin. Kokeile heittää pallot vielä kauimpana olevaan ämpäriin. Heittäkää törpön kohdalta.

Sählypiste

Yritä saada sählypallot maaliin törppöjen välistä. Kokeilkaa kummatkin maalivahtina oloa ja maalintekoa.

Sulkapallo

Kokeilkaa pitää sulka mahdollisimman kauan ilmassa. Mikä on teidän ennätysenne?

Purkkien kaato

Yritä kaataa kaikki purkit korkeintaan viittä palloa käyttämällä. Järjestä purkit pyramidin muotoon.

Kyselylomake

Hei Kotiväki!

Olemme kaksi viimeisen vuoden sosionomiopiskelijaa Turun Ammattikorkeakoulusta. Olemme harjoittelussa Talinkorventien päiväkodissa tänä keväänä kuusi viikkoa ja syksyllä neljä viikkoa. Toinen meistä on Tuutikkien ryhmässä ja toinen Nipsujen ryhmässä.

Teemme päiväkotiin myös opinnäytetyömme. Sen aiheena on **isä-lapsitoiminta**. Tarkoituksemme on järjestää isille ja lapsille yhteistä toimintaa muutamana iltapäivänä päiväkotiajan jälkeen. Järjestämme toimintaa keväällä ja syksyllä. Toimintaan voi tulla lapsen kanssa isä tai vaihtoehtoisesti joku muu lapselle tärkeä mies, kuten iso-isä tai setä. Isä-lapsitoiminnalla haluamme vahvistaa isien ja lasten suhdetta ja luoda mukavia yhteisiä hetkiä.

Ystävällisin terveisin sosionomiopiskelijat Riikka Niemi ja Sanna Vaihininen

Toimintamme tarkoitus on olla mielekästä sekä lapselle että isälle. Siksi kysymmekin mitkä oheisista toimintavaihtoehtoista kiinnostaisivat teitä. Lisäksi voitte halutessanne ehdottaa omia ideoitanne.

1. Toimintaehdotuksia (Rastita kiinnostavat vaihtoehdot)

- Jalkapallopele
- Sählypele
- Muu pallopele, mikä? _____
- Kiipeily Turun kiipeilypalatsissa
- Perinteiset liikuntaleikit
- Seikkailurata
- Metsäretki
- Nikkarointi
- Grillaus
- Rastirata
- Muu, mikä? _____

2. Kuinka kauan yksi toimintailtapäivä voisi mielestäsi kestää?

- 30 min
- 45 min
- 1h
- 1,5h

3. Mihin aikaan toiminta olisi mielestäsi hyvä järjestää?

- klo 15 alkaen
- klo 15.30 alkaen
- klo 16 alkaen
- klo 16.30 alkaen
- klo 17 alkaen
- klo 17.30 alkaen

4. Minkä ikäinen/ikäisiä lapsia tässä päiväkodissa olevat lapsesi ovat? _____

Kiitoksia vastauksestasi!

Palautathan vastauksesi lapsesi ryhmään (Tuutikit/Nipsut) viimeistään maanantaina 22.4.

Kutsu isä-lapsi-toimintailtapäivään

Hei Tuutikkien Kotiväki!

Tervetuloa viettämään lasten ja isien yhteistä toimintailtapäivää seikkailuradan merkeissä. Järjestämme toimintailtapäivän ensiviikon **maanantaina 6.5. klo 17.15** päiväkodin tiloissa. Toiminta kestää noin tunnin. **Kokoonnumme sisälle Tuutikkien tiloihin.** ☺

Toiminta on tarkoitettu pääasiassa päiväkotikäisille lapsille ja heidän isilleen tai vaihtoehtoisesti jollekin isähahmolle, kuten isoisälle tai sedälle. Myös muissa ryhmissä kuin Tuutikkeissa olevat päiväkotikäiset sisarukset voivat tulla mukaan.

Nähdään seikkailun parissa!

Terveisin sosionomi-opiskelijat Riikka Niemi ja Sanna Vaihinen

Palauta tämä osa täytettynä Tuutikeihin torstaihin 2.5. mennessä.

Valokuvaamme tapahtumaa, mutta kuvia ei julkaista missään ilman lupaa.

1. Osallistuttko seikkailurataan maanantaina 6.5.?
 - Kyllä
 - Ei

2. Saako lapsesi esiintyä kuvissa, jotka tulevat lasten kasvunkansioihin? (Tarkoituksena on ottaa muistoksi kuva isästä ja lapsesta tapahtumassa sekä kuvia tapahtumasta yleisesti lasten omiin kansioihin.)
 - Kyllä
 - Ei

3. Saako lapsesi esiintyä kuvissa, joita käytetään opinnäytetyössämme? (Lopullisessa julkaistavassa opinnäytetyöraportissa ja isä-lapsitoimintavihkosessa, jonka suunnittelemme Talinkorventien päiväkodille. Toimintavihkonen voidaan julkaista myös muille Turun kaupungin päiväkodeille.)
 - Kyllä
 - Ei

4. Kuinka monta lasta perheestänne osallistuu tapahtumaan? _____

Lapsen nimi _____

Huoltajan allekirjoitus _____

Tapahtumien palautelomake

Palaute toimintailtapäivästä

Keräämme teiltä palautetta toiminnasta, jotta voimme kehittää toimintailtapäiviämme parempaan suuntaan. Mielialitteenne on meille tärkeä!

Ympyröikää yhdessä lapsen kanssa, mitä mieltä olitte toimintailtapäivästä. (Isille ja lapsille on oma sarakkeensa)

(Isille ja lapsille on oma sarakkeensa)

Vaihtoehdot: Täysin samaa mieltä

Ei samaa, eikä eri mieltä

Täysin eri mieltä

	Isien palaute	Lasten palaute
1. Meillä oli mukavaa yhdessä		
2. Voisimme osallistua uudelleen isien ja lasten toimintailtapäivään		
3. Toiminnan aihe oli kiva ja kiinnostava		
4. Ohjeet ja ohjaus olivat selkeitä		
5. Toiminnan kesto oli sopivan mittainen		

Mitä toimintailtapäivässä olisi voinut kehittää tai tehdä toisin?

Mikä toimintailtapäivässä oli parasta?

Kiitos palautteestanne!

TURUN AMK:N OPINNÄYTETYÖ | Riikka Niemi, Sanna Vaihin

Muistio esimerkkinä

MUISTIO

Päivämäärä. 12.9.2013

Aika: 16.00- 17.30

Osallistujat: Riikka Niemi, Sanna Vaihinen

Tavoite: Syksyn toimintailtapäivien leikkien suunnittelua osa II

Paikka: Riikan luona

Nipsuille liikuntaleikit:

- Polttopallo
- Pikipata
- Pyykkipoikajuoksu: pyykkipojat Riikalta mukaan
- Hännänryöstö: jättesäkin suikaleet: Riikka
- Mustekala
- Joku viesti?

Mehukestit: sokerointi-> lasit kotoa, pillit, mehukatti kaupasta, Sanna kuskaa autolla.

Tuutikkien metsäretki:

- Puunatta
- Suon ylitys: matkalla metsään: sannalta lankaa, istuinalustat
- Sanomalehti: viim. leikki, lapset ja isät yhdessä
- Eksyneet eläimet: Sanna laminoi kuvat
- Aarteen etsintä
- Kultaiset kävyt: Sanna maalaa
- Eväät mukaan?

Sovitaan jatkosta:

Riikka suunnittelee viikonlopun aikana b-suunnitelmat sisälle, jos sataa vettä.

Metsäretki suunnitellaan valmiiksi huomenna.

Nipsujen liikuntaleikit suunnitellaan valmiiksi ensi viikon tapaamisissa.